

GORIŠKA STRAŽA

Izhaja vsako sredo popoldne. Velja za celo leto 12 lir, za en mesec 1 L, za inozemstvo 20 L; posamezne številke 20 stot.
— Uredništvo in uprava: ul. Vetturini 9. —
— ODGOVORNI UREDNIK: ROMAN CEJ. —

Rod, ki se sam zaničuje — in oholo ne spoštuje —
vedno sebe in svojine, — orožje v srce samo si rine; —
in kako hoče ta medloba, — da mu pride slavna doba.
Fr. Levstik.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se plačajo naprej
in stanejo 6 lire v višini enega cm v enem stolpu.
— List izdaja konsorcij »GORIŠKE STRAŽE«. —
— Tisk »NARODNE TISKARNE« v Gorici. —

„Fejst pa le fejst ...“

»Fejst pa le fejst,
al t' nis'm jest d'jav ...«
(Nar. pesem.)

Med najbolj zanimive dogodke političnega življenja spadajo prihodi kraljev in cesarjev med ljudstvo. Pri takih prilikah se polasti celih krajev neke vrste mrzlica, ki se širi kakor španska bolezen jaderno od človeka do človeka. Ko se kralj ali cesar približuje deželi, zgublajo nekateri kar pamet. Ne vedo, kaj bi počeli, kam bi se deli, govorijo s trepetajočim glasom, hodijo z razburjenimi koraki, roke se jim tresejo od strašnega nemira. Dobiš vtis, kakor da se ne bliža med ljudstvo človek iz mesa in krvi, temveč nadnaravna prikazen, ki jo obdajajo tajne moči in sile.

Tej kraljevski ali cesarski boleznici je podvržena predvsem gospoda, v prvi vrsti tisti, ki se zdijo ljudstvu najbolj imenitni in ponosni. Odkod ta čuden pojav? Kako naj si ga raztolmačimo? Kar brez vzroka se ne godi in vrši nobena stvar na svetu. Tudi gospodje, ki se ob kraljevem prihodu hočejo zmešati, ne delajo tega zastonj. Oni pričakujejo nekaj, se veselijo in bojijo nečesa, trepečejo za neko stvar, ki ima priti. In res, vsi civilni komisarji, vsi visoki uradniki, načelniki, ravnatelji in drugi imenitni gospodje pričakujejo od kraljevskih obiskov odlikovanja. Po noči in po dnevi jim plešejo pred očmi kržci, kolajne, zeleni in modri trakovi, rumene zvezde in krone. Neskončno hrepenenje po naslovih in naslovčkih jih žene naprej kakor lokomotiva in v glavi jim šumijo vrtinci. Da jim ne uteče naslovček, začnejo priganjati ljudstvo, se mu dobrikajo, mu grozijo, se sladko smehljajo, gledajo jezno, mlo prosijo in strašno žugajo, da bi se trd kamen zjokal. Ko se pa pripelje kralj, kraljica, njegov otroc in vse spremstvo končno v deželo, tedaj začne prava in pristna znorelost. Svobodni možje se spremenijo, preden obrneš roko, v postrežke, v svojih frakih se zdijo kakor brezmejno vdani natakariji, človek bi jim stisnil v roko napatino ali jih prosil, naj nesejo kovčeg na kolodvor. Če jih kralj nagovori, jim grejo mravljinici po telesu in se jim zvija drob v telesu. Najraje bi se zjokali in prosili odpuščanja, da stoje na nogah. Če se kraljica nasmehne, bi se namah zvalili na tla in začeli trgati obleko s telesa. Od miline bi si izpulili vse lase iz glave.

Vse to smo videli in doživeli mi ob prihodu kralja in kraljice na Primorsko. Kar je uganjala merodajna gospoda s kraljevo družino, je bila orientalska orgija, ki

se mora gabiti vsakemu človeku zdrave pameti. Njihovo časopisje je naslikalo kralja za najsilnejšega junaka naše dobe, ni ga človeka na svetu, ki bi bil bolj inteligenčen, bolj energičen, bolj mil, dober, ljubezniv, napravili so ga za učenjaka, opevali njegov obraz, njegov smehljaj, slavili njegovo nadčloveško modrost, poveljevali vsako kretnjo njegove glave in mu kadili kakor maliku. Kraljica pa je bila svetnica, pred katero je treba klečati s svečo v roki. To je najlepša roža na svetu, takih oči niso še videli narodi, take matere ne pozna človeški rod. Dobrotnica bolnikov, tolažnica žalostnih, pribežališče sirot in revežev, skrinja vsega usmiljenja, posoda dobrote, opora zapuščenih in ponižanih, vir ljubezni, kraljica vdov je šla kakor nadzemska prikazen skozi naše kraje. Vi milijoni mater in deklet, ki ste le ljudje, skrite se v prah, trkajte se na grešna prsa in molite. Večjega pačenja in zasmehovanja resnice si človek ne more misliti. Ti lakaji, ki trapijo s svojim neumnimi historijami ubogo ljudstvo, hočejo, ker so sami lakaji, da bi postal tudi narod lakaj s krtačo v roki, da osnaži na povelje oblastnikom čevlje.

To je ista gospoda, ki si je skoro zlomila hrbtenico pred Francem Jožefom in padala v znak pred Karlom in Cito. To so ljudje, ki bi si od navdušenja odrezali vrat tudi ob prihodu kakega indijanskega vojvode v Julijsko Benečijo. Borili bi se seveda kakor besni med seboj, kdo da prejme od vojvode v dar obroček za v nos. Šteli in zapisovali bi si vestno vse kihljaje vojvode in jih opevali na harfi, poveljevali bi zapestnice, ki jih nosi knez na nogah.

Ni večjih nasprotnikov politične zavesti in zrelega državljanskega mišljenja ljudstva kakor je hlapčevska gospoda s kadilnicami v rokah.

Ljudje, ki zavzemajo v javnem življenju važna, odločilna in odgovornosti polna mesta, so lahko veliki dobrotniki države in ljudstva, ali pa veliki škodljivci.

4 OPOZARJAMO na današnji koncert Pevskega in glasbenega društva. — Pričetek točno ob poldevetih. Med prizvajanjem ostanejo vrata v dvorano zaprta. Občinstvo naj blagovoljno to vpoštevava in pravočasno zasede prostore.

pravci. Toda delajmo po razsodnosti in razsodnost je ta, da bomo oblegali grad in ta ali oni izmed nas bo padel. Ali ni bolje, da nas popelje v grad in nam po vrhu še pokaže zaklade? Življenje mu zato prihranimo in ga zapodimo čez mejo.

Na te besede se je čulo mrmranje pritrjevanja in nasprotovanja.

Sodnik se je obrnil do Juréta in ga je vprašal: »Povej, če si zadovoljen z življenjem in izgonom ali nas popelješ zato na grad...«

Polglasno je zvenel mračen odgovor risa v kletki: »Zadovoljen.«

Nato se je obrnil sodnik k dvanajesterim možem: »Povejte svojo sodbo!« Možje so se poltihu razgovorili in dejal je eden izmed njih: »Potrjujemo modro besedo s pristavkom, da če nas ne popelje na grad zapade smrti.«

»Tako je!«

Ko je prikimal sodbi še patriarhov odposlanec, je bila izrečena slovesno in zopet potrjena. Jureta so odpeljali.

Ravno je hotel župan odložiti palico, ko se začuje med možmi: »Še eden je tu.«

Vsi so pogledali na ono stran. Bil je Jakob Urhov, ubežnik, ta ki je bil obdolžen, da je umoril dijaka v Čedadu, ki se je prišel zdaj sam javit.

Vsi so umolknili in ga čude pogledali, Jakob pa je stopil pred sodnika in izbrane in je dejal:

»Obdolžen sem bil po krivem in sem ušel. Danes prihajam, da me oprostite in

Vojaški nabori.

Ob priliki, ko se je razširil italijanski vojaški zakon na nove pokrajine, je Kmetška delavska zveza zavzela na svojem zborovanju v Gorici nasproti vojaški službi svoje stališče in je objavila v listih izjavo proti vojaškemu službovanju.

Kmetška delavska zveza je organizacija delavnega ljudstva na Primorskem in je kot vsaka druga organizacija delavnega ljudstva že po svojem programu antimilitaristična, brez ozira na državo, v kateri deluje. Antimilitaristično stališče K. D. zveze je pa zlasti danes že samo iz praktičnih ozirov popolnoma umestno, ako se ozremo na žalostni gospodarski položaj dežele. Ali borba gosparsko uničene dežele proti davkoplačevanju upravičena vse dotlej, dokler ne bo gospodarsko obnovljena? Koliko bolj utemeljena je borba Kmetške delavske zveze proti krvnemu davku? Kdo naj gospodarsko obnovi našo deželo? Ali niso v to peklicane v prvi vrsti mlade delavne sile naših fantov? Ali ni tudi v interesu države same, da mu da dežela, ki je po vojski najbolj izmed vseh dežel prizadeta gotove obzire, da ji da oddih in mir za gospodarsko obnovo? Ali bi bila ta res posebna prednost naše dežele pred drugimi pokrajinami, če bi država počakala na njeno gospodarsko in krvno izmaganje, dokler ne bo prebivalstvo preskrbljeno vsaj z najpotrebnejšimi sredstvi za gospodarsko obnovo, za ozdravljenje kmetijstva, obrti in industrije? Za modrega italijanskega državnika bi bilo dovoljno razlogov, ki bi mu naravnost narekovali previdno, pravično in do-

brohotno politiko nasproti naši gospodarsko uničeni deželi, vsaj do tedaj ni država izpolnila do dežele svoje dolžnosti v vprašanju vojne odškodnine.

Vojaški nabori nas pa prepričujejo o tem, da v italijanski državi ni tega modrega državnika. Dočim se potrjuje v starih italijanskih pokrajinah 30. do 50. odstotkov, so pri nas slučajni, ko so potrjeni v gotovih občinah vse nabornike, povprečno se pa potrdi pri današnjih naborih 80 do 95 odstotkov nabornikov. Potrjujejo se slepci na eno oko, potrjujejo se reveži, ki spadajo prej v bolnico nego med vojake.

Ali mislijo italijanski državniki in generali gnati s tem postopanjem deželo in njeno prebivalstvo v obup? Ali mislijo na ta način prisiliti naše fante in sploh naše ljudstvo na izselitev iz rodne grude? Nevarno je to postopanje današnjih voditeljev italijanske države. Na severni meji države kujejo na ta način, ko popolnoma prezirajo posebne razmere in potrebe prebivalstva kotel, ki mora enkrat počiti. Kmetška delavska zveza ogorčeno dviga svoj glas proti temu krivičnemu postopanju vlade pri vojaških naborih. Dežela potrebuje mlade delavne sile doma, nasiliti se morajo naši otroci, obnoviti in obdelati se mora naša zemlja, vpostaviti se morajo naše hiše, dežela more vstati k gospodarskemu blagostanju!

Kmetška in delavska zveza pozivlja tudi svoje poslance, da nastopijo najodločneje proti nasilnemu izmaganju našega delavnega ljudstva.

Pota nove Rusije.

Pet let je bila Rusija odrezana od vsega sveta. Na zapadni meji so evropske kapitalistične države postavile zid iz barijonetov, na vzhodu so Japonci zasedli morskobrežje. V tej velikanski oblegani trdnjavi je komunizem razvil rdeči prapor. Danes pa stopa Rusija iz obzidja zopet v zbor narodov. Zapadne države, predvsem Anglija in Italija, jo prosijo, naj začne trgovino z zapadom. Rusijo samo pa sili strašna lakota, da poda roko zapadnim državam in se reši iz bede, v katero je padla.

Umiranje komunizma.

Kdor hoče prav razumeti današnje dogodke v Rusiji, si mora utisniti v spomin to-le dejstvo: V Rusiji komunizma danes ni več.

Bistvo komunizma je namreč v tem: 1. država je lastnica proizvodnih sredstev in 2. država vodi vso produkcijo in ves konsum. To pomeni, da je država lastnica zemlje in jo daje kmetiskim družtvom (komunam) le v najem. Ona je lastnica vseh tvornic, vse industrije in jo sama vodi. Država vodi produkcijo, odreja človeku delo; vodi konsum, — odreja, koliko dohodkov sme imeti človek, koliko sme porabiti. Vsa trgovina je v državnih rokah, zasebna trgovina je v komunistični državi strogo prepovedana. To je temeljni gospodarski program komunizma. V letih 1919. do srede 1921. je ta program vsaj deloma veljal v Rusiji, danes pa ne velja več. Mali in srednji kmet sta v trdovratnem boju premagala

Dan plačila.

Juré se je s težavo dvignil, noge so se mu opotekle. Iz oči sta mu še vedno sijali zloba in lakavost, le da sta bili lahko zakriti s strahom in temu primerno ponižnostjo ta trenutek.

Govoril je kratko, beseda se mu je trgala.

»Čujte, možje! Ali ste prepričani, da sem bil tak? Če sem bil, me kamenajte, a sem delal, sem delal na ukaz svojega gospoda, ki je bil tudi vaš gospod. Moje srce se je vedno upiralo proti temu. Ničesar hudega nisem storil na lastno pest...«

»Laže!« Velik možakar se je dvignil iz množice mož in stiskal pest, srd mu je rdečilo lica. »Laže! Mojo hčer je bil udaril, ker mu ni hotela slediti...«

»Za gospoda...«

»Kaj, za gospoda? Za gospoda si hotel zapeljivati... Udarite ga po gobcu, da ne bo več govoril! Zadavite ga! Fej!«

Nastal je hrušč, da je Juré naenkrat zlezal kot vase in trepetal.

»Pustite me! Dam vam vse; dam vam grad, polne kleti blaga, cekine imam zakopane...«

»Čujte, kaj obljublja. Prej pa je dejal, da ni njegovo. V Nadižo ž njim.«

Par mož je pristopilo k njemu.

Peter Bolčan pa je dvignil palico, zna menje sodne moči in dejal z globokim glasom: »Mirujte, možje! Sodnik sem jaz in kazen ga bo doletela, takakot mu gre po

se mi ne bo treba klatiti po gorah. Raje vam pomagam v vašem bodočem boju proti njim, ki so tudi meni mnogo hudega prizadeli.«

Še so molčali vsi, ko se je oglasil Peter Bolčan:

»Nisi prav storil, da si ušel in nisi počakal sodbe. Toda ker si se vrnil, ti je ta greh odpuščeno, ali ne, možje?«

Možje, ki jim je Jakob Urh očividno ugajal, so enoglasno pritrčili.

Peter Bolčan je nadaljeval: »Dejal si pa, da si nedolžen. Ne jaz in ne nihče drugi ne dvomimo o tem. Zakaj čemu bi ubijal tujega človeka, če ga ne misliš oropati in ga ni razžalil. Ali da si nedolžen, moraš izpričati. Potem bo sodba lahka.«

»Izpričam.«

Vse je bilo tiho. Odposlanci iz Čedada so se približali. »Nisem ga ubil jaz, ker bi ne mogel miške ubiti. Ubil ga je Štefan od ivana, hlapec istega gospoda kot jaz, ki je bil oropan na tej cesti; doma je iz Tolminskega. On mi je tudi pomagal iz ječe. Po meni vas prosim, da mu odpustite in naj mu odpusti Čedad in patriarh. Mislim, da je kdo izmed roparskih vitezov, ker se je tako ponašal in je položil roko nanj. Zdej se kesam...«

Možje so zašepetali, sodnik je zmajal z glavo: »Ti si se oprostil krivde. Ali oni, če je mislil tudi prav delati, do zmotne ni imel nikake pravice. Kod hodi?«

»Tam naj ga sodijo.«

»Na Tolminskem je.«

»Kozar je, sicer bi se ne bil zmotil. On bi se rad vrnil in pomagal v boju; njegov srd proti grofom je zato še večji in stokrat bo lahko odkupil svojo krivdo. Grem ponj na Tolminsko.«

Zmajali so z glavami, skomignili so z rameni. Nato se je dvignil sivolasi Lič iz Barnasa in dejal:

»Obsoditi ga ne moremo in kdo naj ga dobi v tolminskih hribih. In obsodimo ga v večno potikanje, če ne izrečemo besede o njegovi pomoti. Pomota je bila in možem, ki jim ni bilo lahko govciti tega med seboj, moramo verjeti. Odpustimo mu izberimo manjše zlo in dajmo priliko, da z dobrim delom odkupi svojo pomoto. Ponj naj gre, nabere naj kmetov in naj nam pomaga. Njegovo življenje nam bo morda bolj koristilo, kot bi nam koristila njegova smrt, četudi bi zdajle stal pred nami.«

Besede sivolasega starca so vplivale. Enoglasno je bila izrečena sodba: Štefan naj dokaže z dejanjem, da je naredil pomoto...«

Peter Bolčan je nato zopet izročil svojo palico in dejal: »Sodbe so končane. Bog je dal, da niso bile krvave. Zdej začne nova sodba, ta naj bo krvava, in vodi naj jo kdo drugi!«

»Ti jo vodi! Peter Bolčan!« so zakričali možje.

Peter Bolčan se je nasmehnil in dejal: »Tretji, ki so že obsojeni, in katerih obsodbo naj potrdimo, so gradovi in gospodje na njih!«

komuniste in sta zasebna lastnika zemlje. Tvorcnice in rudnike daje ruska vlada v najem kapitalistom in jim dovoljuje odstotke dobička pri njih.

Trgovina je oživela, je postavno varovana. Država ne vodi več v skupnem gospodarstvu produkcije in konsumu, ni več komunistična. Boljševiška država prepušča zemljo kmetu, industrijo kapitalistu in samo nadzoruje gospodarsko življenje. Ljening sam odkrito priznava, da v Rusiji komunizem ni izveden.

Mejniki med dobama.

Vendar bi se zelo motil oni, ki bi rekli: Saj je ravno tako kot pri nas! V Rusiji deli proletarska država kapitalistom tovarne itd., ona jim meri kruh; pri nas pa delijo kapitalisti kruh kmetom in delavcem. V Rusiji ima majhen del proletarijata palico v rokah, pri nas pa jo imajo kapitalisti. Medtem ko v zapadni Evropi delovno ljudstvo v boju izvija iz rok kapitalistov koncesije, v Rusiji določa proletarska država koncesije kapitalistom.

Toda važnejše kot te gospodarske uredbe, ki se neprestano izpreminjajo, je nekaj drugega. Nov duh socialnosti, skupnosti je utelešen v Rusiji. Nasproti svetu svobodnega izkoriščanja stoji Rusija, svet socialne zavesti. Morda padejo boljševiki, ugasne Ljening, toda Rusija ostane in v njej živi duša socialne zavesti, enakopravnosti vseh delavnih članov družbe. To je veliki prevrat, ki deli kapitalistično dobo od socialne dobe.

Svoboda narodov.

Nova Rusija je zapisala na prapor besedo: Svoboda vsem narodom. Ni pa ostala le pri besedi, ampak je resnično dala vsem narodom sovjetske republike lastno državnost. Ukrajinci, Georgijci, Tatari in Sarti in drugi narodi so ustanovili lastne republike. Na jugu Rusije je petnajst novih mohamedanskih republik. Vse te države so pa trdno zvezane v veliko federativno republiko rusko. Nikjer na svetu ni svoboda malih in velikih, kulturnih in nekulturnih narodov bolj velika, kot je v Rusiji. Rusi niso nič vprašali, ali je njih država v nevarnosti ali ne; ali bo ruskega življu zaprta možnost razširjati se; nič se niso mučili s vprašanjem iredentizma in s podobnimi patrijotičnimi slepili.

Moško in pogumno se je vprašala Rusija: Ali damo vsakemu narodu samoodločbo in vso pravico, — ali jo ne damo!

Pa so se odločili: Damo vsakemu svoji. In niso vrgli narodom drobtin, niso jih razveseljevali z visokimi obiski malih mož, niso mešetarili z njimi za uradni jezik in šole. Dali so vsakemu narodu samo eno stvar: lastno državo, da je gospodar v lastni hiši.

Jugoslovani in Rusija.

Ni ga naroda, ki bi bil srcu jugoslovanskih plemen dražji kot je ruski narod. Z zaupanjem smo gledali razvoj tega mladega, sorodnega v globočinah vernega naroda. Ko so boljševiki zavladali nad njim in je Rusijo zagnil potop krvi in bede, smo trdno zaupali, da bo ruski narod kot z nožem ločil dobro od zlega, ki je v boljševizmu. Ta operacija se je začela. Na hladnem odporu kmetiških množic so se razbile komunistične dogme. Ljening se je moral ukloniti mužiku. Rusko ljudstvo je s tem izpodmaknilo podlago vsem komunističnim strankam zapada, ki se sedaj cepijo, slabijo, izgubljajo vero v svoja načela. Kolikor bolj boljševiki popuščajo od svoje trme, od komunističnih načel, toliko bolj jasno stopajo na dan mejniki med staro in novo dobo: Velika načela novega socialnega veka. Kakor luske padajo od bolnega telesa Rusije komunistični nauki in kaže se zdravo jedro bodoče Rusije. Ta dolgi in bolesteri razvoj ni še končan, a vsa znamenja kažejo, da Rusija gradi nov, pravičnejši družabni red, ki pa ni prav nič več komunističen.

V stiskah, ki tlačijo naše revno ljudstvo, gledamo z zaupanjem na vzhod. Iz morja krvi vstaja socialna Rusija, ki je premagala najprej vojaško caristično Rusijo in potem bolezen komunističnih dogem. Velika naloga nas čaka. Zdrave ideje, ki se porajajo v Rusiji, morajo prešiniti naše organizirano ljudstvo, ki je z izredno razumnostjo zavrglo blodnje komunizma, katerih se tudi Rusija oprošča. V neizmernem trpljenju bratskega slovenskega naroda so se porodile nove izkušnje, velika načela za osvobodjenje tlačnih delovnih množic.

Odločilna moč kmetkega in delavskega stanu, — socialno-gospodarstvo — resnična svoboda narodov: to so tri načela, ki premagajo sebični kapitalizem in ki jih sedanja Rusija sprejema za svoja.

Ljudstvo, ki se je zgrnilo krog svetle zastave kmetško-delavskih zvez, proglašata načela in jih hoče izvesti.

sov in naročil, ki veljajo za vojne invalide, za vdove, sirote in reveže. Uradniki likvidacijskih uradov bodo dobili istočasno nalog, da občejujejo z oškodovanci v uradnih zadevah obzirno.

5. Glede 5. dnevnega reda, se je odredilo, da se razširijo uradi, ter da se zviša število uradnih osebja. V Gorici se ustanovi nov oddelek Ločene Sekcije finančnega ravnateljstva (Sezione Staccata della Direzione di Finanza). V Trstu se ustanovi pri finančnem ravnateljstvu posebna sekcija za izplačila. Da se doseže, najbolj intenzivno delovanje komisij, se bo zahtevalo, da se razbrejenijo predsedniki vseh ostalih javnih funkcij, ter da se podpirajo pri delovanju namestniki predsednikov. Nadalje se proučuje vprašanje ustanovitve dveh novih komisij za goriško, da se razdeli in olajša delo za homologacijo konkordatov.

Vsled teh ukrepov se bo pospešilo delovanje v taki meri, da je utemeljeno upanje, da se konča delo likvidacije približno koncem leta 1923.

6. Raztegnitev finančnih prednosti odrešenih dežel na Julijski Benečiji predvsem na težkoče pravnega (juridičnega) značaja, ker v zadnjeimenovanih krajih ni v veljavi italijanski občinski in deželni zakon in tudi davčni sestav je tukaj popolnoma drugačen. Na vsak način ne spada ta zadeva v delokrog ministrstva za odrešene dežele, temveč tvori predmet proučevanja od strani Osrednjega urada za nove dežele sporazumno z ministrstvom za finance.

7. Proučuje se vprašanje izplačila vojne odškodnine onim, ki so postali italijanski državljani vsled opcije, in trgovskim družbam, ter je ministrstvo za osvobodene dežele naklonjeno ugodni rešitvi tega vprašanja v smislu želj Odbora. Sicer se bodo morali odrediti dotični ukrepi potom zakonodajstva, ker gre za spremenitev, oziroma dopolnitev zakonov, ki so v veljavi.

8. Glede brezobrestnih predumov je vprašanje za ukrepom od strani zveznega Kreditnega zavoda, vsaj kar se tiče manjših predumov, ugodno rešeno. Zadeva je v ostalem predmet proučevanja od strani ministrstva za finance, ki je izjavilo, da bo to vprašanje dobrohotno pretresalo.

9. Tudi vprašanje odpisa davkov v prid deželi, ki je po vojni oškodovana, ima proučevati finančno ministrstvo. Začasno pa imajo pristojna finančna oblastva Jul. Benečije pravico, da začasno odpišejo davke v onih slučajih, ki so vredni, da se vpoštevajo.

10. Izdajanje potrdi za homologacijo konkordatov (nulla osta) od strani zveznega kreditnega zavoda je že na tak način urejeno, da gre gladko naprej. Zvezni kreditni zavod je naročil posebnemu nadzorniku, naj stalno obišče podložene urade, da čuva nad rednim službovanjem.

11. Zahteva, naj se raztegnejo določila za stavbinske zadruge tudi na zadruge oškodovancev, katerih se je oškodovalo poljedeljsko premoženje, je popolnoma novo vprašanje, ki ga bo ministrstvo pretresalo kolikor mogoče dobrohotno.

12. Ponovile se bodo že izdane odredbe, ki naj zadenejo špekulante z vojno odškodnino, ter se bo zvišalo tozadevno nadzorstvo; na drugi strani pa se pospešijo redni uradi, ki imajo smoter, da ščitijo oškodovance.

13. Dela, ki so jih izvršili državni organi tehnične stroke, in sicer po predpisih zakona.

14. Glede dopustnosti dodatnih cenitev in cenitev za naknadno škodo so pristojne za odločitev komisije za likvidacijo vojne odškodnine, katere proučujejo vsak posamezni slučaj, vpoštevaje vse okolščine, posebno to, če se naj smatrajo naknadne škode posredno ali neposredno povzročene po vojni.

16. Komisija pri ministrstvu za javna dela, ki določuje koeficient za likvidacijo vojnih škod na slosopjih, se je zaprosila, da proučuje posebne okolščine za vzpostavitev Jul. Benečije in ugotovi, če se bi moral dosedanji koeficient zvišati.

17. Odškodnina za trgovske škode se mora likvidirati zmerno in po zakonu, pod pogojem, da je škoda dokazana.

18. Državni podtajnik za pokojnine je povabljen, da točno likvidira škode, ki se tičejo oseb.

Te precej splošne obljube bomo prihodnjič primerjali z dejanji, t. j. s stanjem državne uprave.

Iz tolminske okolice.

V tolminskih podružnicah se dogajajo že leto sem tako veseli dogodki, da mora tudi širša javnost zvedeti o njih, ker so v veliko čast našim mladeničem in dekletom. Ne več javni plesi, ne popivanje, ne ponočevanje, ne več surove divjanje in preklinjevanje, ampak prosveta, omika, olika uma in srca je geslo tej mladini. Čudimo se ti vstrajnosti, požrtvovalnosti in trudu te mladine, ki med seboj kar tek-

muje v delu za pravi preporod naroda. Marijina družba v Tolminu, katero tvori jo sama dekleta iz okolice, prednjači v tem oziru. Lahko rečem vsa gorska prava in neprava inteligenca ni imela v treh letih toliko zabavnih, podučnih in bodrilnih sestankov kakor tolminska dekliška Mar. družba. Naša dekleta pojejo ob vseh praznikih v cerkvi, znajo vse narodne pesmi, podučene so o gospodarskih, gospodinskih, družinskih, zdravstvenih in javnih razmerah. — Mladeniči se zbirajo v Izobraževalnih društvih, kjer goje narodno petje, se razgovarjajo o gospodarskih, političnih in nepolitičnih razmerah, čitajo časnike in knjige. V novejšem času so se vrgli da vsi z vso vneto na narodno petje ter na uprizoritev blažilnih, podučnih ljudskih iger. Prej. jeseni je uprizorila Mar. družba igro »Dve materi« — a dekleta so pomagala mladeničem v Zato- minu pri igri »Razvalina življenja«, v Poljubinu pri igri »Stari in mladi« in prej. nedeljo pri igri »Krivoprisežnik«, a Bralno društvo na Ljubinu je priredilo vže tri igre: 1. »V Ljubljano jo dajmo!«; 2. »Ne kliči vraga!«; 3. »Kje je meja«. — Za gojitev narodnega petja priskrbela si je mladina na Ljubinu, v Poljubinu in v Zato- minu vsaka svoj harmonij ter imajo povsod svoje knjižnice.

Hvaležno moramo omeniti tu g. učitelja Fona, ki uči petje Zato- minom, v Poljubinu g. Klinkon, a na Ljubinu tamk. gospodično učiteljico Olgo Torkar-jovo, ki vživa tam splošno zaupanje in spoštovanje.

Toda duša vsega tega plemenitega in vzvišenega gibanja v tolminski okolici je bil č. g. kaplan Alojzij Kodermac. Pri svoji izredni nadarjenosti in spretnosti je znal združiti mladino v tako plemenito tekmovalje ter se je za to sam žrtvoval. — Po dnevu v šoli veronauk pri nedorasli mladini — a pozno zvečer v društveni sobi pri predavanju, pri učenju iger pri odrasli mladini. Koliko truda, koliko poti, koliko stroškov. — A tudi mladeniči so hodili k njemu iz okolice ter se vadili in vezbali na njegovi kašči še popolnoma naokusno napravlienim odrom, ki služi vsem društvom — zato pa veliki uspehi, katerih ne more nihče vtajiti.

Naravno je, da je tako požrtvovalno delovanje g. kaplana izzvalo hvaležnost vseh mladeničev in deklet, ki se je dejansko pokazala ob njegovem odhodu iz Tolmina v bližnje Volče, kamor je bil premeščen kot župni upravitelj, po štiri in pol letnem službovanju v Tolminu. Ko je imelo Bralno društvo na Ljubinu dne 14. maja svojo veselico ter uprizorilo igro »V Ljubljano jo dajmo«, mu je izročilo pred vsem občinstvom lepo diplomu častnega člana ter mu poklonilo veliko steno koro, ravno ob obletnici lanskega roparskega napada, ko je bil močno ranjen, izobraževalno društvo v Poljubinu mu je darovalo prej. nedeljo, ko je uprizorilo igro »Krivoprisežnik« — zlato verižico. Izobraževalno društvo v Zato- minu mu je podarilo lep kip pr. sv. Jezusovega. »Marijina družba« je pristopila dan njegovega odhoda skupno h sv. obhajilu ter mu poklonila krasno veliko sliko a šolska mladina vse polno cvetic. — Lahko rečem, da ni še šel duhovnik s tako častjo iz kraja svoje službe kot g. Al. Kodermac iz Tolmina. — Po požrtvovalnem trudu in delu — sledi hvaležnost, priznanje in ljubezen. — Tako zna ceniti dobro vzgojena, plemenita in za krepostne življenje navdušena mladina svoje učitelje, dobrotnike! — Pok. gospoda kaplana Franca Kandusa je hvaležno spremljala v molitvi do groba — a g. Kodermac v molitvi in hvaležnosti do Volč! Bog živi take požrtvovalne duhovnike — Bog živi tako vzorno mladino!

Smrtna kosa.

Dopisi.

IZ SOLKANA. Kvišku srca!

Nedeljo za nedeljo se prirejajo razne veselice po naši deželi. Na žalost pa moramo priznati, da prevečkrat ne prinašajo za naše ljudstvo sadov, ki bi odgovarjali trudu in žrtvam priprav. Da o banalnih in kulturnega naroda povsem nevretnih plesih niti ne govorimo, — veselica, ki nudi občinstvu samo zabavo in prireditve, ki ima zgolj narodni — o ta površna čista narodnost! — značaj ne odgovarja našim potrebam. Mi rabimo prireditve, ki naše ljudstvo vsestransko pravno dvigajo, ki mu blažijo duha in srce. Človek, ki pride od naše veselice, ne sme reči samo, da se je pošteno nasmejal in zabaval, ampak treba je da prizna; vračam se kot boljši človek; glava polna lepih misli, domišljija obogatena z vspešnimi slikami in prizori, srce oplemenitenjeno in prekipevajoče najlepših čustev.

Tako pohvalno priznanje zasluži majniška prireditve Marijine družbe v Solkanu, ki je bila preteklo nedeljo. Ne gre nam zato, da bi posamezne res zaslužne ljudi

Osovraženi oblastnik.

Nasilstva, zločini so se izvajali nad našo deželo vsa tri leta, od okupacije do danes. V Trstu je mož, ki je imel sredstva, da bi lahko zadržal vsa nasilstva, ki bi lahko ustvaril v deželi red in disciplino. Mosconi, generalni civilni komisar na Primorskem je imel trajno oboroženo silo na razpolago, vojaštvo, kraljevo stražo in orožnike — s katero bi lahko obvaroval naše kulturne domove pred požigom in porušenjem; toda on je rajše v svoji brezvestnosti in v svojem sovraštvu do našega ljudstva dopustil, da je razsajala med nami in nad nami protidržavna oborožena sila neodgovornih nasilnikov! Naše ljudstvo je pozivljalo Mosconija, kot najvišjega vladnega zastopnika v deželi, da brani pravice državljanov pred protizakonitim nasiljem. Ob vsaki priliki je Mosconi zagotavljal zastopnikom našega ljudstva, da poskrbi za varnost življenja in imetja — toda ostal je pri besedah in obljubah! Dolgo smo verjeli njegovim besedam in mislili, da ima resno voljo vspostaviti v deželi mir in red. Toda v dneh, ko je obiskal kralj deželo, smo se zopet prepričali, da so bile vse njegove besede in obljube zahrbtna laž! Ob kraljevem obisku naše dežele se je izkazal Mosconi za največjega sovražnika slovensko-furlanskega ljudstva. Neodpustno je bilo njegovo postopanje, da je dopustil ob kraljevem sprejemu, da so se po neodgovornih ljudeh izvajala protizakonita nasilja nad našim ljudstvom. Kako

naj vpliva na ljudstvo dejstvo, da spremljajo najvišjega predstavnika države ob njegovem prvem obisku dežele tisti ljudje v črnih srcah, s črnimi zastavami in palicami, ki so pod odgovornostjo Mosconija rušili, požigali naše domove, bili kmete in delavce, izganjali učitelje in duhovnike? Ali se človeku vspričo tega ne vsiljuje sum, da so fašisti v teh treh letih vršili svoje kruto opravilo na željo in pod pokroviteljstvom istega Mosconija?

Generalni civilni komisar je smatral zraven tega za svojo dolžnost, da omalovažuje ravno v tem trenutku naš deželni odbor in naše župane. Misli je, da je ravno ta trenutek najbolj primeren, da napade stremljenje cele dežele, vseh strank, vsega slovensko-furlanskega ljudstva po nerazdelitvi dežele, zato je povzročil, da niso smeli biti pri sprejemu kralja v Gorici navzoči župani iz postojnskega in sežanskega okraja. Na te žalitve in omalovaževanje bo znalo odgovoriti prebivalstvo po svojih organizacijah.

Ni čudno, da se je osredotočilo proti temu oblastniku, proti Mosconiju — generalnemu civilnemu komisarju v Trstu vse sovraštvo, velika gnjev in srd slovensko-furlanskega ljudstva.

Ljudstvo je spoznalo svojega sovražnika in mu napovedalo boj. Moža brez vesti ki dosledno zaničuje naše ljudstvo in njegove zastopnike, je dežela sita do grla.

Dosedanji odgovor vlade na zahteve vojnih oškodovancev.

Generalni civilni komisar je poslal »Stalnemu odboru za zaščito vojnih oškodovancev« odgovor vlade na resolucijo, ki je bila sprejeta na shodu dne 2. aprila t. l., in na druge tozadevne zahteve, ki so bile posebej stavljene vladi. Vsebinska odgovora je sledeča:

1. Ta naredba 2. februarja 1922 št. 115 se je že predložila parlamentu, da se spremeni v zakon, vsled česar je ne more sedaj preklicati vlada.

Kar se tiče sprememb tega dekreta, se te lahko predlagajo ob priliki diskusije v državni zbornici in v senatu, kjer bodo imeli politični zastopniki Julijske Benečije priliko označiti svoje tozadevno stališče.

2. Kar se tiče 2. točke dnevnega reda da izda neposredna navodila s katerimi bo pojasnil obseg člena 6 zakona o vojni odškodnini. Ugotovil se bo na ta način jasni namen zakona, kateri omogočuje oškodovancu, da si nabavi po dnevnih cenah zgubljeni, oziroma vničene premičnine, s pridržkom, da ostanejo prepisani glede znižanja vrednosti vsled starosti v veljavi.

3. Z ozirom na 3. točko dnevnega reda je izjavil minister, da je pripravljen privoliti v to, da znižanje vrednosti vsled starosti ne sme prekoračiti 50 odstotkov celokupne vrednosti predletov.

4. Minister bo dal podrejenim uradom takoj navodila, da se držijo predpi-

proslavljati, — saj to je proti načelom te družbe — a nekaj moramo vendar povedati. Krasno izbrani program se je tako točno in nad pričakovanje lepo izvajal, da je točka za točko globoko segala in srca vseh navzočih. Nedolžni otroški zbori, nežne pesmice mladih deklic in mogočna Premrova mešana zborov so nas tu in tam naravnost presunili. In kaj naj rečemo o igri »Marijin otrok«, ki nam je odprla pogled v raj prave sreče, v nedolžna srca? In o ginljivem prizoru »Jezušček med cvetjem«, ki se je moral ponoviti, ker je občinstvo na vsak način hotelo še poslušati in gledati čarobni prizor malih deklic? Pri vsej prireditvi smo se le povpraševali: zakaj nimamo večkrat take prireditve, ki endar nudi toliko čiste zadovoljnosti in pobude malim in velikim — o zakaj? Ker se bojimo drug drugemu resnično govoriti — zakaj?!

Takih prireditev rabimo! Marijine družbe, poleg telesne dobrotelosti, take prireditve so vaše polje! Dvignite se in delujte! Naše v jedru dobro ljudstvo, ki ne veruje, da je človek le kup prsti in prahu, vam bo hvaležno — hvaležno bo vam, ki se borite za nespremenljivo in najtrajnejše vrednote človeškega življenja.

M¹ pa, ki ljubimo lepoto in resnico kjerkoli jo najdemo, hočemo pokazati nekoliko več zasluznega zanimanja tudi in predvsem za take prireditve. Dajmo slovo starim in obnošenim svetohlinskim predhodkom, sicer ne moremo biti pravi prijalci našega naroda in celokupne človeške družbe!!

RIHENBERK. Smrtna kosa.

Umril je na Preserjah v soboto, dne 20. t. m. zvečer krojač g. Ivan Ušaj še le 53 let star. Pokojni je bil vedno šibkega zdravja in zadnja leta se ga je oprijela še narduha, ki ga je iztrgala iz naročja svojih domačih. Navzlic vsej bolehnosti in boleznim je opravljal do petka svečer svoj krojaški posel. Pokojni je bil v obče blaga duša in splošno priljubljen. Svojemu najstarejšemu bratu je bil dober svetovalec, skrben vodja njegovega gospodarstva in nenadomestljiva pomoč. Bil je tudi dober narodnjak ter se je vedno zanimal za borbo jezikovnih pravic Jugoslovenstva na Primorskem. Pogreba se je udeležilo veliko število občinstva v spremstvu dveh čč. duhovnov. Marsikatero oko je bilo rosno, ko smo položili zemeljske ostanke pokojnega v gomilo. Na tem mestu bodi tudi izrečena iskrena zahvala vsem, ki so količkaj pripomogli do veličastnosti pogreba, posebno pa preserskim fantom za darovane krasne vence. Tebi pa, dragi Ivan, kličevo iz dna svoje duše zadnji pozdrav: Bodi Ti zemljica lahka!

RAVNE - ŽABČE. V organizacijo.

Ze tretje leto imamo svojo mlekarino, ki je jako uspevala in nam mnogo koristila. Dokler je šla kupčija dobro izpod rok, je bilo vse dobro, a sedaj, ko je jako otežkočena prodaja, vstanejo razni češ, odbor je kriv neuspeha in začno rovariti na svojo pest. Kmetje! Zdromite se in spregledajte, da delate škodo, tudi sami sebi! Vaši sodeželani so se že organizirali v »Kmetško-delavski zvezi«, to je v oni zvezi, ki je glasna podpirateljica vaših potreb in zahtev. Vaši sodeželani so razumeli tok in potrebe časa, pa so se organizirali, ker so prepričani, da kar zahteva eden govori gluhim ušesom, ako pa jih nastopi cela četa, se mora podati tudi najtrdnejši zid. Otrsite se starih predsodkov, da organizacija nič ne koristi. Ne mislite, da boste zavrgli tistih par lir, ako pristopite k organizaciji. Obrodile bodo desetiven sad. Zato pa: Le vkup, le vkup uboga gmajna!

IZ ŠTURIJ. — Kmetško-del. zveza.

Meseca marca smo imeli ustanovni shod »Kmetško - delavske zveze« za občini Šturije in Ustje in dne 28. maja pa prvi občni zbor članov. Udeležba je bila dobra, ker ljudstvo uvideva pomen te zveze. V kratkih besedah je g. Albert Leban še enkrat pred zbranimi člani pojasnil važnost »Kmetško - delavskih zvez« v gospodarskem in narodnem oziru. Zlasti za naše občine, ki živita večnoma od tovarne in preti velika nevarnost, da nas izpodrinejo tuji delavci, ki delajo bolj po cen, je še posebno potrebno, da se delavstvo organizira tudi v tej narodni zvezi. Zatem je sledila volitev odbora; izvoljenih je bilo deset odbornikov in za načelnika Anton Terčelj iz Šturij. S tem smo v Vipavski občini, da se strnemo v nepremagljivo armado, da ne bodo drugi več z nam' podolnini menda prv' položili temelj naši novi organizaciji, ki naj jim sledijo tudi druge metali, ampak da bomo sami kaj odločevali na svojih tleh. Dosedaj štejeta ti dve občini do 200 članov.

OTALEŽ. Prereditev. Smrtna kosa.

Ker smo na skrajni točki Jul. Krajine, zato se ne boste čudili, g. urednik, da se poredkoma oglašamo v Vašem listu, ker

smo komaj sedaj vstali iz zimskega spanja; zima traja tu pri nas nič manj kot 9 mesecev. Na velikonočni ponedeljek je priredilo naše Slov. k. izobr. društvo veselico, prvo po vojni z mnogovrstnim vsprememom. Lepo ubrano petje pesmi »Triglavl«, »Pobratimija«, »Naša zvezda« in druge pesmi so nam dokazale, da se je domači organist g. Mohor Pavšič zelo trudil pri izvežbanju domačega pevskega zbora. Igra »Tihotapec«, primerna za naše krajevne razmere, kjer je tihotapecstvo zelo razvito, igrala se je v splošno zadovoljnost vseh navzočih. Igralci so prvič nastopili in rešili častno svoje vloge, bodisi glede prednašanja kakor tudi pridnega naučenja. Posebno pozornost je vzbudil »Tekmec iz Suhe Krajine«, katera vloga je bila popolnoma primerna njegovi suhi postavi in šegavi naravi. Deklamacija S. Gregorčičeve »Velikonočna« je vzbudila pozornost poslušalcev in je vžigala pogum v naših srcih, da z upanjem na boljše bodočnost našega mučeniškega naroda vztrajamo dalje in se ne uklonimo usodi. Udeležba je bila obilna, le žal da nimamo primernih prostorov, kjer bi lahko večkrat nastopili. — Veselica z igro in petjem se ponovi v binkoštni ponedeljek v korist našim v vojni padlim vojakom, katerim na čast postavimo skupen spomenik. Dne 20. maja smo spremljali k pogrebu g. Ivana Zajca, krčmarja in trgovca v Plužnjah 42, ki nas je prezgodaj zapustil, imel je komaj 30 let. Bil je mirnega, tihega značaja, obče priljubljen in spoštovan, zelo skrben in priden gospodar. Komaj 2 leti poročen, moral se je ločiti od preljubljene soproge, zapustivši ji 2 (dva) nepreskrbljena otroka. Velika udeležba pri pogrebu in častno spremstvo tuk. gasilnega društva — čegar član je bil pokojni — je pričala o spoštovanju, ki ga je imel ranjki pri ljudstvu. Kal boleznim si je nakopal v vojni, kateri je tudi kmalu podlegel. N. v m. p.!

Notranjsko.

POSTOJNA. Postojnska jama.

Letos ne bo običajne binkoštno veselice v Postojnski jami, ker do tedaj ne bodo še gotove vse obnove, ki se delajo v jami za spopolnjenje in povečanje električne razsvetljave in za zboljšanje vseh priprav, potrebnih za povišanje udobnosti obiskovalcev svetovnoznane jame. Vhod v jamo bo za binkoštno praznike dovoljen pod istimi pogoji kakor ob navadnih dneh in sicer redni vhod v jamo dnevno ob 2. uri popoldne proti vstopnini 5 lir za osebo ter izvanredni dnevno ob 9. ure zjutraj do 2. popoldne in od štirih do šestih popoldne proti vstopnini 10 lir za osebo.

Slavnostna otvoritev in prva velika veselica v jami bo dne 6. avgusta t. l. Vodstvo jame je izposlovalo ob železniške uprave, da bodo ob tej priliki vozili v Postojno posebni vlaki za polovično ceno.

Razum tega delajo se sedaj v jami zveze med staro »Postojnsko jama« in jama: »Pivka«, »Črna jama« in »Nova jama«, ki po svoji krasoti in veličastnosti daleč presega staro jama. Zveza med staro in novimi jamami se bo izvršila pri »Kalvariji«, s čemur se dolžina jame poveča za 3200 metrov. Skupna dolžina vseh jam bo potem znašala 9000 metrov.

Posebno zanimiva bo pot v jami »Pivka«, ki bo vodila ob podzemskem toku reke Pivke in 5 velikih jezer. Dela za otvoritev novih jam, t. j. za njih zvezo s staro jama, za nove poti in električno razsvetljavo novih jam bodo gotova koncem septembra t. l. O dnevu otvoritve in drugih podrobnostih bomo poročali pravočasno.

Gospodarski položaj Postojne

postaja vedno hujši. Kakor po vsej naši deželi se tudi tukaj čuti pomanjkanje denarja med ljudstvom; trgovine ni in gospodarsko življenje zastaja. V sled neugodnega razmerja med italijansko in jugoslovansko valuto je prenehal tudi živahen izvoz lesa, od katerega je imelo tukajšnje prebivalstvo v prvi dobi italijanske okupacije mnogo zasluzka; Italija kupuje les sedaj večinoma iz Jugoslavije, kjer ga vsled tamošnje nizke valute mnogo ceneje dobiva. Prodaja poljedelskih pridelkov je istotako slaba in dasiravno letošnja letina dobro obeta, bodo kmetje imeli malo dobička. Tudi pri nas potiska gospodarska beda vsa druga vprašanja v ozadje. Potrebni bi bili shodi po vaseh, na katerih naj bi kmetje resno razpravljali o korenitih spremembah v narodnem gospodarstvu, ker vse kaže, da se s pomočjo dose-danjih sredstev ne bo dala odstraniti gospodarska kriza.

O naših zadužnih denarnih zavodih ni mogoče trditi, da bi ravno cveteli, pač pa se še držijo v nekakem ravnotežju med posojilami in hranilnimi vlogami, vsekakor pa niso to, kar bi po svojem namenu morali biti. T. j. središča in opora gospodarstva življenja širokih ljudskih slojev. Njih počasno žvljenje je bolj podobno životare-

nju ustanov. ki nimajo dovolj moči, da bi izdatno vplivale na splošno gospodarstvo.

†astave in klobuki

V nedeljo, 7. t. m. je korakala vojaška godba s zastavo (italijansko trikoloro) na čelu po glavni ulici Postojne. To priliko so porabili preveč vestni služabniki laške burzuaže, da so izbivali ljudem klobuke z glave. Kaj čuda, če je bil sprejem kralja od strani naroda (t. j. kmetov in delavcev) precej maloštevilen?

Zdravniki.

V Postojni imamo sedaj tri zdravnike, enega okrajnega, enega pri okrajni bolnišnici in enega zasebnega. Vsi trije so Italijani, s katerimi se ljudstvo ne more spoznameti in katerih nima posebnega zupanja. Prejšnja zdravnik dr. Vašek pri okrajni bolnišnici in okrajni zdravnik dr. Kotzmuth sta odpotovala, prvi v Čehoslovsko in drugi v Jugoslavijo. Da je vlada odpovedala službo okrajnemu zdravniku dr. Kotzmuthu in da gotovo vsaj »ni za drževala« dr. Kotzmutha v Postojni je popolnoma v skladu s njenim programom povspenega poitalijančevanja naše dežele. Pri tem pa ne smemo prezreti dejstva, da se tudi od omenjenih dveh gospodarstvom in od onih faktorjev, ki so poklicani, ali se pa vsaj smatrajo poklicane, da skrbijo za »narodov blagor« ni nič ali pa skoraj nič storilo in žrtvovalo, da bi bil vsaj en slovenski zdravnik ostal v Postojni. Izgovarjali se bodo, da so razmere neznesne! Da, ali pa bodo razmere za široke ljudske sloje boljše, ako jih zapuste vsi oni, ki bi jim mogli in morali pomagati?

IZ IDRJE. Dar kraljici.

Naša čipkarska šola je poklonila v torek kraljici Heleni: umeten izdelek tukajšnjih učenk vezano namizno pregrinjalo. Od višje strani se je vprašalo, ali bi ne bilo umestno, če bi naša obrt pokazala visoki osebi kaj zmerno za lastnimi močmi. Dasi je bilo le 14 dni časa za načrt in izdelavo se je vse pravočasno dovršilo. Učiteljica našega zavoda g.čna Ana Troha je zamislila načrt na en meter v kvadratu, narisala iz krizantem in okraskov namizni prt v sredi emblem: Idrija 1922. Voditeljica g.čna Sedej je takoj delo razdelila med najboljše učence, ki so pod nadzorstvom drugih čipkarskih učiteljic izdelovale vse delo. Ko je bilo izvršeno se je na splošno željo razpostavilo v šoli prijateljem naše obrti v pogled.

Veščaki so hodili gledat in so s ponosom potrdili, da je delo tako okusno zamisljeno in tako natančno izvršeno, da je darilo res dostojno. Iz najtanjšega in najfinejšega sukanca — cvirna — je posebno emblem v sredi tako matematično natančno izpeljan, da se je vsakteri čudil, kako je mogoče na stotisoče luknjic do pčice natanko edna drugi enakih zvezati in to prosto roko. Kaj če bi kateri s črtalom delal tako množino na papir, bi se dobila kaka pomanjkljivost. Pozna se, da so se mlade čipkarice, kakor tudi učiteljice zavdale, da delajo dar oni visoki osebi, katera ravno taka dela v polnem obsegu razume in da jih lahko kot nakit v svojem salonu ponosom pokaže. Umotvor dela čast naši šoli, posebno še radi tega ker je vse prišlo in se izvršilo ob domačih slovenskih idrijskih močeh. Ko je bila lansko leto v Udinah razstava, so bile tudi idrijske čipke razložene. Vzbudile so pri veščakih občno pozornost in šola je dobila največje odlikovanje — zlato kolajno. A govorilo se je takrat, to je nemško delo in naše učiteljice se je predstavljalo kot Nemke in klanjalo in čestitalo se jim je kot Nemkam. Bile so pa vse tu rojene Idrijske pristne Slovenke. Da se tudi sedaj ne bodo govorilo kot lansko leto v Udinah: »glejte kako daleč so Nemci pred nami, kakšen okus imajo in kako spretnost kažejo!« ponovimo še enkrat: Ves načrt se je zamislil le v slovenskih glavah, narisala za čipkanje je Idrijska Slovenka, vsi delujoči in nadzorujoči člani so bile le Slovenke.

IZ REŠKE DOLINE. — Sadje. Žganje.

Letos se obeta pri na veliko sadja, večinoma jabolk, hrušk in češpelj. Kakor je običajno pri nas, ga bomo tudi letos večinoma predelali v alkohol, kajti drugega sploh ne znamo, kakor iz jabolka in hrušk napraviti mošt, ki seveda ni popolnoma dober, ker ne znamo z njim ravnati; iz češpelj pa naredimo žganje, v tem smo pa mojstri. Nekaj se ga bo prodalo takoj za vsako ceno, a večinoma ga bomo doma izpili. Sosed bo hodil k sosedu in bodo polkušali, čegav je boljši in včasih se bomo radi njegove dobrote tudi skregali med seboj in stepli. Da je to tako, lahko povem, in to je edini vzrok, ker ne znamo drugače ravnati. Temu mora biti konec in mi moramo začeti drugače ravnati z našimi sadnimi pridelki, da bomo res nekaj imeli od tega. Jabolka imajo najboljšo ceno takrat, ko jih je malo na trgu, to je pozimi in pomladi. Mi jih moramo začeti tako shranjevati, da se bodo obdržala več časa, kar dosežemo z skrbnim obiranjem in od-

biranjem. Jabolka ali pa hruška mora biti zrela, vtrgana z roko ali pa z obiračem in ne s kolom sklatena kot se dela pri nas. Odbrati je treba take vrste, katere dolgo ostanejo in jih hraniti na hladnem ne presvetlim prostoru, na stalažah zložene eno zraven drugega. Iz češpelj bi bilo dobro, da se začne kuhati pekmeč in da se jih suši. Suhe češpelje se lahko prodajo in so 1/2 lažje, kakor sveže. Dobro bi bilo, da se zopet goričani poprimejo lupljenja in sušenja, kakor v prejšnjih časih. Opozarjajo se kupci na sveža jabolka in hruške; tu je sadja skoraj vsako leto na izbiro in kdor se zanima za to, se mu gre rado na roko z informacijami. Dobro bi bilo, da bi se ustanovilo sadjarsko društvo, katero bi imelo nalogo vnovčiti naše pridelke in pospeševati sadjerejo.

Domače novice.

+ **Cerkvena oskrbnitva, pozor!** Oservatore Triestino je prinesel z dne 2. 12. 1921 št. 911-10239 - urad IX to le pojasnilo gledč cerkva: K javnim enotam pripadajo razun župnih cerkva tudi vse ostale dušnopastirske cerkve in sicer ena za vsako duhovnijo (brez ozira, da so to vikarijske, kuracijske ali župne. Tega pojasnila se ni spomnil kompilator zadnjega odloka v Osservat. Triestino z dne 19. 4. 1922, kljub temu, da je ena in ista oseba vse to delala. F. Š.

+ **M — učitelj.** Draga »Goriška Straža«! V naši vasi se nahaja učitelj italijansko, slovenski renegat, ki naj utepa slovenskim otrokom nov jezik v glavo. Svoj potrebnim ugled si je pridobil le s svojim samooblastnim postopanjem. Vsako mo je vpraševal: »Kdo sem jaz?« Otroci pa so morali odgovarjati: »Učitelj!« Nekoga dne pride razburjen v šolo. Hitro pokliče dečka, ki je nekoliko jecljal: »Kaj sem jaz?« Deček: »M-m-m...« Učitelj: »No — le hitro!« Deček: »M — učitelj«. Ta je dobra — mučitelj! si je mislil šolnik in učenec je dobil zausnico. Koj nato je vprašal: »Kaj si pa ti?« Učenec naglo: »M-učenec«. — Res, pravi mučenci so naši otroci pri takih pedagogih.

+ **Vojaški nabori.** V Idriji se te dni vrše vojaški nabori za mesto in okolico. Potrjen je skoraj vsak. Čudijo se italijanski častniki, ko zna vsaki mladenič brati in pisati. Red se ne kali, iz okolice pridejo nekteri z godbo na jutro, popoldne se že vračajo domu s papirjem za klobukom, ki že naprej naznanja, da je fant od fare — brez telesne hibe.

+ **Panji na račun vojne odškodnine** so prispeli. Kdor je zaprosil zanje in ima prošnjo, označeno z vojno škodo v redu, naj se zglesi pri deželnemu kmetijskemu uradu in naj pride penje.

+ **Tečaj za cepljenje trt v zeleno.** V teku meseca junija se bo vršil na tukajšnji kmetijski šoli dvodnevi tečaj za cepljenje trt v zeleno. Kdor se ga želi udeležiti, naj napravi nemudoma prošnjo na deželni kmetijski urad, kateri ga boode potem v slučaju ugoditve prošnji obvestil pismeno o sprejemu in dnevu početka. Nekaterim obiskovalcem iz bolj oddaljenih krajev se boode podelila podpora 30 lir, če bodo za to zaprosili.

+ **Knjige naše založbe** so zopet došle v celi nakladi in se dobivajo po vseh knjigarnah. Sezite po njih.

+ **Volitev župana v Kojskem.** Dne 27. 5. 22. se je vršila v Kojskem volitev župana. Gospod France Oblubek je bil enoglasno izvoljen za župana, podžupanov smo izvolili 7, tako da je dobila vsaka davčna občina enega. Za podžupane so bili izvoljeni sledeci starešine: Sfiligoj Janko za d. o. Kojsko Sirk Anton za d. o. Višnjevih, Simič Jožef, Kovačev za d. o. Šmartno, Kurtin Anton za d. o. Vrhovlje, Školaris Anton za d. o. Vipolže, Vuga Josip za d. o. Kozana in Jančič Anton za d. o. Vidrijan. Častitamo g. županu Fr. Oblubek za novoizvolitev ter apeliramo na celokupni občinski zastop. za složno delovanje: naši tako veliki občini ter za dobrobit vsemu prebivalstvu.

+ **Krvav spopad med komunisti in fašisti v Vodnjanu.** Dne 28. je prišlo v Vodnjanu do hudega spopada med fašisti in komunisti. Bila je vržena bomba, ki se je razpočila in ranila več oseb. Sledil je tepež, v katerem je bil en fašist zaboden z nožem. Aretiranih je bilo kakih 20 oseb.

+ **Vročje postaja.** In sicer tako vroče, da vre kri po celi Italiji. Tudi letos se ponavljajo fašistovski izgredi, kakor lansko leto. Iz vseh krajev prihajajo tozadevna poročila. Kdaj bo konec teh razmer?

+ **Z narodno zastavo** so korakali prejšnje dni fantje-naborniki skozi mesto. »Kaj jim pa morejo...«

+ **Fašistovski napad v Sežani.** Po kraljevem odhodu iz Sežane je prebivalstvo, ki se je bilo udeležilo sprejema, ostalo zbrano na vrtu Mahorčičeve gostilne in se ob godbi in petju zabavalo. God-

Politika.

ba je zaigrala tudi »Lepo našo domovino«. Tedaj je naskočila gostilno nacionalistična italijanska mladina, ki se je v kamijonih vozila za kraljem, raztrgala godcem note in uničila instrumente, končno pa zagrozila, da nazaj grede vse požge. Kraški župani so takoj podali protest in sežamski civilni komisar je izdal ostre odredbe — zaenkrat pa je vsekakor zapisal samo imena godcev ne pa napadalcev. Kaj to so bila tista globoka čuvstva, ki so navdajala prenapeteže v hipu, ko je kralj potoval preko naše dežele?

+ **Narodni dom — Balkan v Trstu** je bil ob priliki kraljevega prihoda ves prevešen z zastavami, da se ni videla sramota, ki so jo naredili nacionalisti — sebi. V listro ga niso zato peljali, ker bi morali pokriti cele vasi.

+ **Dnevni red** petega zborovanja izrednega deželne odbora v Gorici, ki se bo vršilo v soboto dne 3. junija 1922 ob deveti uri in pol v sejni dvorani deželne hiše. 1. Proračun deželnega zaloga za leto 1922 (poročilo gospodarsko-finančnega odseka). 2. Sklepanje o prošnji za predujm iz državnih sredstev v znesku 3.500.000 lir v kritje primanjkljaja deželnega zaloga za upravni leti 1921 in 1922. 3. Sklepanje o prošnji za predujm iz državnih sredstev v znesku 1.250.000 lir za plačilo bolniških stroškov. 4. Predlog šolskega in gospodarsko-finančnega odseka o ukrepih v korist upokojenega učiteljstva in preostalih svojcev učiteljstva ljudskih in meščanskih šol. 5. Načrt odloka, s katerim se raztegne na okraje, pridružene deželi goriško-gradiščanski, občinski red z dne 7. aprila 1864 dež. zak. in ukaz št. 8. 6. Načrt odloka, s katerim se izpremenijo nekateri predpisi zakona z dne 25. junija 1906 dež. zak. in ukaz št. 29 glede doklad na pristojbine za prenos lastninske pravice nepremičnin v Gorici (poročilo pravno-upravnega odseka). 7. Načrt odloka, s katerim se izpremeni člen 6. kr. odloka z dne 16. junija 1921 št. 920, ki določa posebne pristojbine v korist deželnih zalogov, ki jih upravlja deželni odbor goriško-gradiščanski. 9. Načrt odloka, s katerim se raztegnejo deželni zakoni glede pogozdovanja Krasa, veljavni v deželi goriško-gradiščanski, na njej pridružene okraje. 9. Načrt odloka, s katerim se raztegnejo na okraje, pridružene deželi goriško-gradiščanski, a) zakon z dne 21. marca 1913 dež. zak. in ukaz št. 20 glede delitve skupnih zemljišč in ureditve pravic do njih uživanja in oskrbovanja, b) zakon z dne 21. marca 1913 dež. zak. in ukaz št. 21 o zložbi poljedelskih zemljišč, c) zakon z dne 21. marca 1913 dež. zak. in ukaz št. 22 o varstvu planin in o povzdigi planinstva. 10. Načrt odloka glede ločitve županije Sv. Kancijan-Pieris. 11. Predlog za pridružitve samostojnemu zavodu za boj proti malariji v beneških pokrajinah. 12. Predlog za raztegnitev zakona z dne 7. julija 1901 št. 306 glede ukrepov za vzgojevališče sirot italijanskega zdravstvenega obojstva v Perugi. 13. Prispevek v delno kritje primanjkljaja uprave delavske posredovalnice v Trzinu. 14. Slučajnosti.

+ **Selo. Popravek.** V zadnjem dopisu iz Sela nismo hoteli prizadeti vse moške, ker se nekateri za Tamburaški pevski zbor in za društveno delovanje — bodi to pohvalno omenjeno — res vrlo zanimajo. Izpadel je bil namreč stavek: »Vso čast možem, ki se trudijo in delujejo, želeli bi bilo le, da jim tudi drugi priskočijo na pomoč«. Stem bodi ta pomota popravljena.

+ **Izgubljeno.** Nekdo je izgubil dne 11. maja denarno knjižico z važnimi papirji. Naj jo odda proti dobri nagradi pri upravništvu »Gor. Straže«.

+ **Braino društvo v Podkraju pri Vipavi** priredi dne 4. junija (binkoštna nedelja) veselico s petjem in gro »Revcček Andrejček«. Med odmorom svira domači tamburaški zbor.

+ **Iz Kojškega.** Dne 25. maja smo praznovali v Kojškem tradicionalni romarski praznik Sv. Križa-Vnebohoda. Čast našemu preč. gospodu župniku Francetu Mariniču, ki je z vso vnetostjo vodil sv. opravila — to je procesijo iz cerkve v Kojškem v cerkev Sv. Križa. Za sodelovanje, najtoplejša zahvala naši domači godbi, katera je tako krasno igrala pri procesiji.

Učiteljem pevcem in pevkam, ki sodelujejo na »Zvezinem koncertu« v Postoini.

Učitelji(ce) pevci in pevke goriškega in gradiščanskega okraja se odpeljejo s posebnim avtomobilom iz avtomobilske postaje v Gorici (Ribi in Co.) Via IX. Agosto v nedeljo 4. VI. ob 7. uri zjutraj na državni kolodvor, kjer sprejmejo ravnokar došle pevce in pevke tolminskega okraja ter od tam odpravijo naravnost v Postojno.

Med potoma naj vstopijo še vsi pevci in pevke vipavskega in postojnskega okraja v gorilimenovani avto. Nihče ne sme manjkati.

= **Štiri poglavne ovire proti ozdravljenju Evrope.** Lloyd George pravi: »Kaj je bila pravzaprav naloga konference? Podati Vam hočem edinole poročilo o dejstvih ter prepuščam poslancem, da bodo sodili o delu angleške delegacije. To delo bom lojalno obrazložil in pričakujem, da bodo tudi poslanci sodili o njem lojalno.«

Udejstvitvev normalnih pogojev v Evropi naletava na številne ovire. In ravno odstranitev teh ovir je bil namen konference. Prvo zapreko tvorijo težkoče valute in nestalnost denarnega kurza. Drugo oviro tvorijo carinske in trgovinske omejitve, tretjo pa transportne težave. Četrto oviro tvori končno okolščina, da se nihče ne čuti varnega pred vojno. Ustanovile so se štiri komisije, katerim je bila poverjena naloga, da proučujejo ta štiri vprašanja.

= **Na Mažarskem** se vrše volitve, a baje z groznim terorjem vlade. Proti opozicijskim strankam rabijo tudi orožje.

= **Spopad med Jugoslavi in Italijani.** Z ozirom na alarmantne vesti, ki so se širile o spopadu na meji, pri Kastvu, med italijanskimi in jugoslovenskimi oddelki, pišejo »Primorske Novine«, ki izhajajo na Sušaku: »Vse te vesti so izzvale razumljivo razburjenje po vsej deželi, v resnici pa tu nikdo nič ne ve o tem, pa tudi ne v Kastvu, ne pri Cerkniskem jezzeru. Mi smo poizvedovali na vseh krajih, pak nam je bilo rečeno, da so te vesti popolnoma izmišljene — Bog ve v kak namen? Priporočamo našim listom, naj povedo imena tistih, ki raznašajo take vesti, da bodo dotični kaznovani kakor zaslužijo v polni meri!« Vendar listi znova poročajo, da je jug. poslanik protestiral v Rimu in dobil zagotovilo, da se kaj takega ne bo več zgodilo.

= **Izgredi v Rimu.** V Rimu je bilo prišlo do hudih izgredov med fašisti in komunisti. Bilo je več mrtvih in ranjenih. Tudi je bilo mnogo aretiranih. Vsled tega se je vršila splošna stavka. Dogodki so prišli pred zbornico. Danes je zopet vse mirno in v lepem redu — vsaj tako poročajo.

= **V Milanu** se bo vršila železniška konferenca. Zastopane bodo Italija, Jugoslavija, Avstrija in Cehoslovaška.

= **Severnoameriška socialistična stranka** je prijavila svoj pristop k dunajski internacionali. To je takozvana — po Leninu — poltretja internacionala.

= **Amerika** se tudi konference v Haagu ne bo vdeležila.

= **Fašistovsko glasilo »La Vedetta d'Italia«** je bajé dobilo od vlade 250.000 lir podpore. Bravo! Za vojno odškodnino pa ni denarja.

= **Veliki izgredi v Bologni.** Dne 27. so se vršile ves dan silne demonstracije, ki so jih uprizorili fašisti. Kot povod za to nasilno agitacijo so izrabili fašisti smrt svojega somišljenika Cavedonija, ki je bil ubit v nekem spopadu.

= **Factova okrožnica prefektom.** — Javna zborovanja in javne manifestacije do nadaljnjega prepovedane. Ministrski predsednik Facta je poslal vsem prefektom v kraljestvu to-le okrožnico: »Močenje javnega miru, ki se z žalostno naglico ponavlja v raznih pokrajinskih kraljestva, je dokazalo, da zborovanja in javne manifestacije še bolj razburjajo duhove v nasprotnih si strankah in povzročajo žalostne spopade. Da se torej odstrani vsak povod za spopade in da se more izdatno doprinesti k pomirjenju duhov, pozivam V. G., da ukrenete potrebno, da se do nadaljnjega prepovedo javna zborovanja in obhodi.«

= **Kaj je v Bolgariji?** Ob priliki vrnitve Stambuljskega iz Genove se je zbrala na postaji ogromna množica meščanov in kmetov, ki so navdušeno pozdravljali vračajočo se delegacijo. Po sprejemu je prišlo do novih spopadov z Wrangelovci, ki so izgnani iz Bolgarske. Vlada je izdala naredbo, da morajo Wrangelovci tekom 24 ur zapustiti Bolgarsko. Nekateri bežijo na Grško, dočim bi hoteli drugi v Jugoslavijo; toda jugoslovenska vlada ni doslej še pooblastila svojega poslanika v Sofiji za vidiranje njihovih potnih listov.

= **Delavska zbornica v Ferrari** sežgana. Dne 28. je vdrla gruča fašistov v delavska zbornico, pometala vso opremo na ulico in jo potem zažgala. Ko so prišli stražarji na lice mesta, so se fašisti mirno in nemoteno oddaljili.

Jugoslavija.

j. **Sporazum med Italijo in Jugoslavijo.** Listi javljajo, da sporazum z Italijo radi rapalske pogodbe še ni popolnoma perfekten. Zunanjemu ministru dr. Ninčiću je Lloyd George pri predložitvi posredovalnega načrta omenil, naj ta načrt sporazuma podpiše. Dr. Ninčić tega ni

storil. Jugoslovenska vlada do danes še ni definitivno odobrila posredovalnega načrta za sporazum. Vse italijanske vesti razširjene deloma tudi po oficijozni agenciji »Stefani« so v tem oziru preurajene.

j. **Meje Jugoslavije** so ob Mažarski in Bolgarski končno veljavno začrtane; to se pravi, komisije so dovršile svojo delo.

j. **Letina v Jugoslaviji** letos dosti dobro kaže.

j. **Občinski svet v Ljubljani,** kjer je bil za župana socialist, je razpuščen. Vršile se bodo nove volitve po novem volilnem redu. Opozicijske stranke, ki so združene imele večine, so s protestom vzele to na znanje.

j. **Zanimiva razkritja.** Ravnatelj »Jadranske banke« je obdolžil na zadnjem občnem zboru delničarjev dr. Kavčnika in bivšega ravnatelja iste banke A. Praprotnika, da sta oškodovala javno premoženje in izrabila narodno navdušenje 1. 1918, v korist posameznikov. Oba sta vložila tožbe. Proces bo zanimiv.

j. **Westfalski delavci,** 450 po številu, so se peljali s posebnim vlakom v Ljubljano. Prišli so obiskat rodne kraje.

j. **Windischgrätzovo vilo** na Bledu so hoteli kupiti in podariti kralju. Ta dar je kralj odklonil. Kralj bo vilo sam kupil.

j. **Svečanosti o priliki kraljeve poroke.** Dne 5. junija odplove posebno kraljevo odposlanstvo na vojnih ladjah romunski kraljevski dvojici nasproti do Oršave. Dne 6. junija ob 4.30 zjutraj krene romunska kraljevska jahta v spremstvu jugoslovenske vojne mornarice navzgor po Donavi proti Belgradu. Kraljevi jahti prispe nasproti tudi posebno brodoge, na katerem bodo razne deputacije glavnih mest in visoki dostojanstveniki. Dne 6. junija ob 5. popoldne prispe romunska kraljeva jahta med velikimi svečanostmi na savsko pristanišče.

Društva.

d. **Čitalnica v Vrtojbi** priredi na binkoštno nedeljo 4. junija 1922 veselico. Na vsopredju je razen tamburaških in pevskih točk šaloigra v 3 dejanjih »Cigani«. Veselica se vrši na dvorišču g. Humarja v Dol. Vrtojbi ob 3.30 pop. Sodelujejo tudi sosednja društva. K obilni udeležbi vabi odbor.

d. **Vrtovin.** Velika narodna slavnost se vrši na Binkoštni pondeljek, dne 5. junija v Vrtovinu. Vspored: 1. »Govor.« 2. Črnič: »Vojaki na potu« — Vodopivec — moški zbor. 3. Sempas: »Cigani« — Vogel — moški zbor. 4. Dornberg: »V oblaku« — Doljak — moški zbor. 5. Vrtovin: »Slovan na dan« — Volarič — mešani zbor. 6. Sv. Križ: »Na dan« — Gregorič — moški zbor. 7. Sv. Tomaž: »Naša zvezda« — Vodopivec — mešani zbor. 8. Vrtovin: »Naš narodni dom« — Gregorič — deklamacija. 9. Brje: »Oj zbogom ti planinski svet« — Aljaž — mešani zbor. 10. Prvačina: »Ne zveni mi« — Aljaž — mešani zbor. 11. Vrtovin: »Pogled v nedolžno oko« — Vodopivec — ženski zbor. 12. Vrtojba: »Naročilo« — Vodopivec — mešani zbor. 13. Renče: »P« — Ipavec — mešani zbor. 14. Selo: »Slovenski straži« — Vodopivec — mešani zbor. 15. Rihemberk: »Sopek narodnih pesmi« — Šonc — mešani zbor. — Med odmorom svira koncertna godba iz Prvačine. — Začetek točno ob 3. uri popoldne. — V slučaju slabega vremena se slavnost vrši prvo prihodajo nedeljo. — Za obilno udeležbo vabi Odbor.

d. **Solkan.** Tukajšnja Marijina družba ponovi na splošno željo svojo prireditev na binkoštni pondeljek dne 5. junija ob 4.30 pop. v dvorani g. Mozetiča.

d. **Čevljar baron v Dornbergu.** Na binkoštno nedeljo dne 4. junija uprizori St. Jakobska čitalnica iz Trsta opereto »Čevljar baron« v Dornbergu. Spremlja salonski orkester »Parma«. Pričetek ob 15.30. — Pričakujemo obilne udeležbe, ker je opereta žela pri uprizoritvi v Trstu nepričakovano uspeh.

d. **Tamburaško-pevski zbor v Seli na Vipavskem** priredi dne 9. julija veliko narodno slavnost. — Prosimo vsa bratska društva da isti dan ako le mogoče ne prirejata veselice. — Odbor.

d. **Vrtovin.** Po vsi deželi vlada veliko zanimanje za narodno slavnost, katera se vrši na Binkoštni pondeljek, dne 5. junija t. l. v Vrtovinu. Društvo je že prikrbnelo za shrambo vozov, dvokoles, izborno vinsko kapljico in vse kar se nudi dobrega za pod zob. — Toraj, na veselo snidenje! — Odbor.

d. **Vabilo k veselici,** ki jo priredi »Slov. izobraževalno društvo« na Slapu pri Vipavi v proslavo 15-letnice smrti, Simona Gregoriča, na grajskem dvorišču, G. Rudolfa Ferjančiča, dne 4. junija 1922 t. j. na Binkoštno nedeljo točno ob pol 4. uri popoldne. Vspored: 1. Prolog: V spomin 15-letnice smrti, »Simon Gregorič«

deklamacija. 2.) V. Vodopivec: »Naša zvezda«, poje: Slep-mešan pevski zbor. 3.) Narodna: »Rožmarin«, dvospev. 4.) V. Vodopivec: »Le plakaj«, poje: Slap-mešan zbor. 5.) Čašica kave: Saloigra v I. dejanju društveni dekliski odsek. 6.) Foerster: »Njega ni«, poje: pevski moški ljanjo jo dajmo: Veseloigra v 3 dejanjih J. Ogrinec. 8.) Slavnostni Govor: po I. dejanju. (J. Majerhofer). 9. Jak. Aljaž: »Ujetega ptiča tožba« poje: meš. pevski zbor kat. slov. izobraževalnega društva iz Vrhpolja: po II. dej. 11.) K. Adamič: »Deklitce podaj mi roko« poje meš. zbor: Slap: po III. dej. — NB. Med tčkami igra: Tamburiški zbor iz »Šturij«. Vstopnina: I. sedež 4 lire, II. sedež 3 lire, stojišče 2 t. l. za otroke od 12-15 leta 1 liro. Ker je čisti dobiček namenjen za zgradbo novega odra, se preplačila hvaležno sprejemajo. Po veselici prosta zabava na licu mesta, kjer bo preskrbljeno z mrzlmi jedili in s pijačo. V slučaju slabega vremena se vrši veselica teden pozneje. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

d. **Vabilo k slovesnemu odkritju in blagoslovu spomenika padlim vojakom v župniji šebreljski — in k prosvetni prireditvi »Kmetjske bralnega društva v Šebreljah,** ki se izvrši na binkoštni pondeljek dne 5. junija po naslednjem sporedu. Jutranji spored. Ob 9. uri sv. maša zadušnica za padle vojake šebreljske duhovnije. — **Blagoslov spomenika.** — Moški zbor zapoje žalostinko: Usliši nas, Gospod. — Govor padlim vojakom v spomin. — Mešan zbor zapoje: Nad zvezdami. Popoldanski spored: Ob 2. uri spregovori g. državni poslanec Šček za »Kmetjsko delavsko zvezo«. Sledila bo prosvetna prireditve: 1. Benj. Ipavec: Na savskem bregu — mešani zbor. 2. »Stari Ilija«. Ljudska igra Ignaca Borštnika v treh dejanjih. — 3. I. Zajec: Poputnica Nikole Jurišiča — moški zbor. 4. Ivan Cankar: O domovinu, ti si kakor zdravje — recitacija. — 5. Michael Rožanc: Ah, ni li zemljica krasna? — mešani zbor. K udeležbi uljudno vabi Kmetjsko bralno društvo v zvezi z občinskim stareštvom v Šebreljah.

d. **Velika narodna slavnost** se vrši na Binkoštni pondeljek dne 5. junija tega leta v Vrtovinu. Zraven domačega pevskega društva, bodo nastopila še sledeča pevska društva: iz Sela, Črnič, Sempasa, Vrtojbe, Renč, Prvačine, Dornberga, Rihemberka, Brji, Sv. Križa in Sv. Tomaža. Začetek točno ob 3. uri popoldne. V slučaju slabega vremena se veselica vrši prihodajo nedeljo. Za obilno udeležbo prosí odbor.

Paberki.

Vojaški begunec, reminiscenca. — Iz starih aktov posnemam, da je sodnja v Podklostru v Ziljski dolini na Koroškem iskala z odlokom od 4. maja 1778. 23-letnega Janeza Werkel, skoraj 6 čevljev visokega, ker se je bil odtegnil vojaškemu naboru. Domnevala je, da je pribežal v Gorico in je izrecno pristavila, da govori slovenski. In danes? —

Drugi begunec. Jakob Fischer, doma iz Schweinfurta pri Norimbergu, prostak v slavnem polku Kaltenberg (Inčlito Regimento Kallenberg) je ukradel maja leta 1778. nekaj tolarjev in forintov, potem se je potikal po naši deželi. Okrožno poglavarstvo v Gorici je zaukazalo podrejenim oblastim, da ga morajo prijeti. Bil je visok 5 čevljev in 4 palce.

+ **Tihotapec.** Benečan Dominik Močnik je tihotapil. Bil je že obsojen na prisilno delo na bovski cesti in ko je bil 64 let star, je imelo spet opraviti z njim okrožno poglavarstvo v Gorici maja 1. 1778. Bil je velik, suh, črn, nosil je bele hlače, govoril je slovensko, furlansko in italijansko.

+ **Goriško plemstvo** je sprejelo 10. februarja 1777. v svoje vrste mirenškega barona Radievčiča, po rodu iz Zvornika v Bosni.

+ **Kje se je ustavljala goriška pošta** pod Marijo Terezijo radi menjave konj? Proti Trstu nikjer, proti Ljubljani na Vrhnik, iz Trsta nikjer, iz Ljubljane v Čerkljah.

Z bulo papeža Klementa so bili imenovani leta 1772. goriški kanoniki za apostolske protonotarje.

Kmetje in delavci Goriške okolice! Organizirano že je v Kmetjsko-delavski zvezi delavno ljudstvo naših Gor, Vipavske doline, Notranjske in Krasa! Kmetje in delavci Goriške okolice, zglasite se v tajništvo K. D. zveze, Gorica Via Mameli št. 5. (nasproti stari gimnaziji). Tudi v Goriški okolici se mora utrditi organizacija našega delavnega ljudstva-organizacija Kmetjsko-delavskih zvez.

Vestnik kmetstvo delavske zveze.

Kmetska in delavska zveza je napovedala za nedeljo 28. maja shode v Stanjelu, Koprivi, Dutovlju, Skopem, Tomaju in Auberju.

Shodi v Dutovlju, Skopem, Tomaju in Auberju so se morali radi nepričakovanih ovir v zadnjem trenutku odpovedati. Shod v Stanjelu se ni mogel vršiti, ker ni bilo dovoljenje za shod na prostem od civilnega komisariata v Sezani pravčasno.

Na shodu v Koprivi je poročal o ciljih in programu Kmetske delavske zveze dr. Biteznič. Povdarjal je predvsem važnost enotne politične-gospodarske organizacije delavnega ljudstva na Primorskem v K. D. zvezi.

Na shodu so se sprejele enoglasno resolucije za deželno autonomijo, za izrabljanje vodnih sil potom deželnega odbora v Gorici, za obrambo naših jezikovnih pravic pri vseh uradih, in prvi vrtiljaki pri sodnih uradih. Te resolucije so se sprejele tudi na ustanovnem občnem zboru K. D. zveze v Hudajužni, ki se je vršil dne 7. maja.

Odbor Kmetske delavske zveze v Bovcu je na svoji seji, z dne 30. IV. sklenil istotako resolucijo v obrambo naših jezikovnih pravic.

Na Binkošti, 4. in 5. junija priredi Kmetska delavska zveza svoje shode v idrijskem okraju in na cerkljanski planoti!

Zeleti je, da se izpolje v najkrajšem času organizacija K. D. zveze po vsej naši deželi, v vsaki občini. Kmeti delavci vsi, ki spoznavate potrebo trdne in močne organizacije delavnega ljudstva na Primorskem, zganite se!

Po svetu.

s. Solvay, iznajditelj umetne sode umrl. Znamenitega kemika in bivšega belgijskega ministra Ernesta Solvaya so našli mrtvega v postelji na njegovem stanovanju v Bruselju. Rajnik Solvay je bil eden največjih kemikov in se je posebno proslavil z iznajdbo umetnega izdelovanja sode. Prvi poskus izdelovanja sode se je napravil pred 50 leti. Nadaljnji poskusi so se popolnoma obnesli in danes imamo na svetu že nad 5000 tvornic sode. Slavnostni učenjak je dočkal 84 let.

s. Eksplozija v smodnišnici v Blumanu. Dne 25. popoldne so eksplodirala skladišča municije v državnih skladiščih dinamita v Blumanu blizu Dunajskega novega mesta. Eksplozija je povzročila požar, ki je izbruhnil v enem skladišču. Tekom eksplozije je bilo 19 oseb smrtno ranjenih, na stotine pa težko ranjenih. Velik del prebivalstva je ostal brez strehe. Škoda presega eno milijardo.

s. Evharistični kongres v Rimu. Dne 28. je bila slavnostna maša v Koloseju, katero je bral tržaški škof Bartolomasi. Istočasno so bile maše v drugih rimskih cerkvah. Povsod je ljudstvo sprejemalo sv. obhajilo. Popoldne je bila po rimskih ulicah velika procesija. Procesija je trajala skoro pet ur brez incidentov. Kardinali so med procesijo podelili množici večkrat blagoslov. Zvečer so bile vse rimske cerkve razsvetljene.

s. V aeroplanu okrog sveta. Major Blacke, ki namerava obleteti svet v aeroplanu, je pristal na letališču v Bronu. Odletel bo najbrže proti Torinu.

s. Bivša cesarica Zita odpotovala v Španijo. Bivša cesarica Zita je odpotovala s svojo družino iz Funchala na Španjo.

s. Nesreča na morju. Parnik »Egipt«, last »Peninsular Oriental Company« je odplul iz Londona v Bombay. Okoli 7. ure se je parnik približal na kakih 28 milj od svetilnika Armen. Morje je bilo zelo razburkano in megla zelo gosta. Ko so potniki ravno posedali k mizi, se je ladja stresla vsled silnega sunka: zadela je bila la proti Havreju. Potniki na ladji »Egipt« ob njo francoska ladja »Senne«, ki je plulob bili vrženi vsled silnega sunka v morje. Po kakih 20 minutah je ladja izginila pod valovi. Kdor je le mogel, se je zgrabil za kak kos lesa in se držal nad vodo, čakajoč rešitve. Rešenih je bilo 242 oseb, dočim jih je 98 utonilo. Poveljnik ladje »Egipt« je bil rešen, dočim sta zdravnik in prvi strojnik utonila.

s. Charles Laveran, najditelj povzročitelja malarije, umrl. V Parizu je umrl Charles Laveran, nositelj Nobelove nagrade za zdravniško vedo iz leta 1907. Najprej je bil Laveran vojaški zdravnik ter je raziskoval vojaške in tropične bolezni, predvsem malarijo. Posrečilo se mu je izslediti parasita malarije, od katerega je opisal štiri oblike. Povzročitelja bolezni je našel v krvi pri skoraj tisočih bolnikih in je tudi dokazal, da izgine pod vplivom

linina iz krvi bolnika. »Laveranova telesca« so našli kasneje tudi številni drugi znanstveniki — Celli, Gelgi, Mečnikov, Councilman, James — v krvi bolnikov. Tako so potrditi v načelu odkritje Laverana. Znanstvena utemeljitev terapije s kininom proti malariji je izšla od umrlega raziskovalca.

Gospodarstvo.

g. Nova nevarna konjska bolezen. Na južnem Češkem se je pojavila nova, dose-daj popolnoma neznana konjska bolezen, katere je v 84 občinah zahtevala nič manj nego 670 žrtev. Živali oboli v črevesih in želodcu in že v nekaj dneh pogine. Ta bolezen se vkljub strogim odredbam strahovito naglo razširja in se je baje pojavilo nekaj slučajev te kužne bolezni — padnem Madžarskem.

g. Modra galica, zajemčena 98-99 odstotka se dobi nadrobno in nadebelo kg po 2 liri 45 st. pri Goriškem kmetijskem društvu v Gorici, ulici Contavalle 7. Od-daja se društvenikom, nedruštvenikom in vinogradnikom.

g. Ruska naročila v Nemčiji in Švedski. Ruska vlada je naročila v Nemčiji 149 lokomotiv in ravno taliko na Švedskem. 45 lokomotiv se je že izročilo.

Prosveta.

pr. Josip Ribičič-I. Vouk: Šest mladinskih iger »Mladinska knjižnica« »Prosvete«. 1. zvezek. Cena 5 L. Nova, mlada generacija učiteljstva v Julijski Krajini se dviga nad staro strujo, ki je ubila svojo energijo v predvojni politični strankarski borbi ali pa vpregla v tesni jarem šolskega pouka. — Mlada generacija se je otre-sla političnih borb, na katerih si ne more pridobivati lavorik, ampak se je vrgla na kulturno delo, ki edino je ponos stanu in koristi naroda, kateremu služijo. — Na pozornici kulturnih delavcev vidimo »gromovnika« Hreščaka in tihega Pahorja, študirati socialni problem in se poglobljati v krivično razdelitev pozemeljskih dobrin. Na glazbenem polju stoji kot interpret moderne glazbe Srečko Kumar, z drugimi zvestimi kolegi.

Na dramatičnem polju pa nam je vže več časa znan mladinski pisatelj Josip Ribičič in njemu ob strani Ivan Vouk. Zadnje njihovo delo: Šest mladinskih iger bo vzbudilo zlasti v tej suhi dramske umetnosti veliko senzacijo. In priznati moramo, da zadnji proizvodi ne zaostajajo za pr-venici, ampak jih po ideji in tvarini visoko prekašajo. Tudi tehnika je dobra, dasi bodo igra zadele marsikje zaradi prevle-ke scenerije (Vraže) ob razne težkoče. Podeželski odri pa, katerim so te igre v prvi vrsti namenjene, bodo radi segali po igrah in občinstvo bo vstalo od predstave ob dobrem prednašanju gotovo z zadovoljstvom. Povdariti moram, da so igre res idejne in ne samo golo besedno igračkanje. In to je, kar daje mladinskim igram svojo vrednost. Sicer pa bi se pridevek »mladinske« brez škode lahko izpustil, ker ta epitet samo zapeljuje, ki misli, da so te igre za »nedoraslo« mladino.

V knjižici je prostih 5 Ribičičevih in ena Voukova igra. »Vraže« so fina in poučna satira na še sedaj proslule vraže med našim narodom. Ni jih mogla izruti niti živa prepričevalna beseda dušnega pastirja, niti kulturni napredek, kdo ve, da ne bodo ravno »Vraže« k temu pripome-gle. Suho doktrino nadomešča živahnost dejanja. Zelo hvaležna za predstavo, dasi bo scenerija delala ovire.

»Škrat« so pustna burka v dveh de-janjih brez izrazite ideje, ako ji ne dajo poleta glazbene točke Ivana Grbca.

Najboljša se mi zdi enodejanka »Ču-dodelna srajca«, ki je dobrozadet socialni portret. Krščanske nazore o bogastvu in uboštvu, o življenju, sreči in večnosti je zavel pisatelj v pisano suktnjo orijentalizma, da tako še bolj plastično naslika mo-derne zablode človeštva glede njegovega bližnjega in zadnjega cilja. Z težkim kladivom udarja po sedanjih socialnih raz-

merah, o katerih svet misli, da je le tisti srečen, ki se valja v baržuni in koplje v zlatu. Priprostop Dijogenova, mir vesti pastirja z zakriviljeno palico v roki, ki kot kralj po planini visoki, občuduje božje stvarstvo, dela človeka srečnega. Ljudska sodba o milijonih in bogastvu ne izpremeni niti za las usode bogatašev, a še manj sodbe božje. Pred smrtjo ne obvaruje niti bogastvo, niti visokost stanu. Vsak prejme plačilo po svojih delih. Kratko in jedrnat je pisatelj pobil socialne zablode.

Slika »Mladje« ne bo učinkovala, kjub temu, da je nagajivost in iznajdljivost mladih glavica velika, vendar pogrešamo pravnega vzgojnega momenta, ki ga je pisatelj imel pred očmi. Slika »Pri sv. Petru«. je prijetna, toda v verskem oziru malo ne protidogmatična. Ne bo se pred-stavljala, ker je težko izpeljiva. Šesti igrokaz so »Trije snubci« v treh slikah, kjer pa Vouk ne nastopa samoniklo, ampak se idejno naslanja na našega najboljšega poznavalca mlade duše Milčinskega. Pri vprizoritvah bo smeha le, ako se dobe izvrstne moči, ki se znajo vglobiti v miselno in etično stran igre, drugači je zelo rizikantna. Igra je težka po značajih in iz-peljivosti.

To sem napisal z namenom, da opozorim naše podeželske odre na naše proiz-vode, kjer bo našlo tudi poslušalstvo samo sebe. Zadovoljni moramo biti, da nam povojna doba rodi take proizvode v naši Julijski Krajini, kjer se je mislilo, da smo pokopali stari rod, a nam življenje kaže, da vstajamo k novemu življenju.

Le eno bi še pripomnil: vse kulturno naše delovanje je preveč decentralizirano. Fr. Švara.

pr. Prosveta, št. 4 je izšla in prinaša sledečo vsebino: Zveza prosvetnih društev v Gorici. — Pravila zveze prosvetnih društev v Italiji. — Analiza Gregorčičevih poezij. — Društveno gibanje. — Sport. — Razno. — Književnost.

pr. Dopisnica »Slovenske zapovedi!« Jezikovni krožek v Trstu je izdal in založil »Deset slovenskih zapovedi v obliki dopisnice z geslom: »Naša slovenščina je, prepričani smemo biti, eden najlepših je-zikov na svetu (o. St. Škrabec.) Zunanost je prav lična, tisk lep in snažen. Cena ko-madu 20 stotink. V Gorici razprodaja knjigarna KTD. Večja naročila sprejema Jezikovni krožek — Trst Chiarbola zg. 11 (Stara policija.) — Priporočamo vsem izobraževalnim in bralnim društvom, kakor tudi posameznikom, da si dopisnico Sl. z. preskrbje. Vsak Primorec jo mora imeti!

Mladini zdravo zabavo.

Bol nas prešinja, ko vidimo našo mla-dino, mladeniče in dekleta, kako posebno ob nedeljah drvijo tjavendan in iščejo za-bave. In kam drvi navadno ta mladina? Morda na poštene veselice. Ne! Vse gre navadno na takozvane »Sala di balo«, po plesih, gostilnah, kinematografih, v tuje krožke in društva celo, shajajo se na nevarnih in dvomljivih krajih. Komaj odras-teta dekleta in deček materinemu krilu, že gre s tovariši v družbo, kjer preti nevar-nost njegovemu telesnemu in duševnemu zdravju.

Naravno je to, posebno pri mladini, da išče družbe, da se razmahne, sicer ne naj-de pokoja. Ravno zato se mladina tako rada uda vsakemu razmahu in preje ne najde miru, naj se jo že zvabi, kamor hoče.

Kako pa naj preprečimo, da mladina v tem hrepenenju po razmahu ne zaide v slabo družbo. Enostavno: nuditi ji mora-mo zdrave zabave. Posebno je to važno za mesto, ki nudi sto in sto slabih prilož-nosti. Nuditi bi morali dobre, poštene za-bave posebno tisti mladini, ki se doteka z dežele v mesto in ki najtežje najde stika s pošteno družbo, a zelo pogosto zaide v slabo tovaršijo in se izgubi moralno in na-rodno.

Tudi tu je važno, prevažno polje za nas, če hočemo delati. Tudi tu je kos na-rodnostnega in kulturnega vprašanja. Če nam propade mladina, propade nam narod, vse tiste sile, ki jih sprejme mesto dan za

dnem, gredo v nič. Tu je treba zasaditi plug in začeti orati.

Dajmo mladini zdravo zabavo in strnimo jo. Dajmo ji svoje večerno in ne-deljsko zabavišče, čitalnico, knjižnico itd., kot imajo taka društva po velikih mestih, da najde vsakdo, ki pride v mesto že pri-pravljen svoj drugi dom. Tudi z godbo bi se dalo mladino privabiti v sredo. Sploh bi bilo treba vporabiti vsa sredstva.

Kadar se gre za našo bodočnost, za rešitev naše mladine, mora pomagati sle-herni izmed nas in storiti po svoji moči vse. Na mladino zidajmo naš up, našo bodoč-nost. J. P.

Raznoterosti.

* Kondor odnesel otroka. V nekem švicarskem lokalnem listu se poroča, da je neki velik ptič, kondor, prijel in odnesel dojenčka neke švicarske kmetice. Mati je bila ravno zaposlena s tem, da očisti svoj vrt, nahajajoč se na obronku visoke Halis gore ter je pustila svojega otroka, sedečega na travi. Njen mož, ki je videl, kako se je roparska ptica spustila navzdol ter zagrabila otroka, je prijel za svojo ar-madno puško ter ustrelil ptico, ki se je tako počasi pustila navzdol, da je bil otrok le malo poškodovan. Kondor je meril z razpetimi krili sedemnajst čevljev ter pet colov ter imel šestnajst colov dolg kljun. Da gre pri tem za resničnega kondorja, ki je doma v južno-ameriških Andah, je potrdil profesor Ochsenmaul z vseučilišča v Bernu. Ptič bode nagačili ter izročili muzeju v Bernu.

* Lenin. Vsak vé dandanes, kdo je Lenin. To je današnji gospodar sovjetske Rusije. To ime pa ni njegovo pravo ime. Njegovo pravo ime je Uljanov. Ime »Le-nin« je njegov »psevdonim« ali nepravo ime. Kako pa je prišel do tega imena? Pripovedujejo, da je bil kot mlad študent v Švici silno zaljubljen v neko Rusinjo, ki je študirala v Ženevi kemijo. Tej je bilo ime Ilijana ali slovensko Helena. Ker je v družbi vedno govoril o tem dekletu, so mu dali prijatelji ime »Lenin« to je po naše »Lenčkin« (fant). — Tako razlaga ime »Lenin« časopis »Femina«.

SVETA BIRMA

se bo vršila kot navadno na binkoštno nedeljo in sicer v stolni cerkvi po sv. maši ob 10. uri in a Travniku ob 5. uri popoldne. V pondeljek je zopet v stolnici po sv. maši ob 10. uri, popoldne pa v knezoškof. kape-lici. Istotako tudi cel teden ob 7. uri zjutraj v knezoškofijski kapeli.

Svoboda slovenskega naroda, jezika kulture je v nevarnosti. Zadnji dogodki nam dokazujejo, da je narodna nevarnost tam največja, kjer ni še kmetstvo-delav-skih zvez. Slovensko ljudstvo, brani se!

Kristina Mohring roj. Lestan
Ivan Mohring
danes poročena.
Stuttgart 27. maja 1922 Miren.

Po zunanosti

pozna že večina naših gospodin- testenine »PEKATETE«. Odločno zavračajo vsake druge, ker so spo-znale, da postrežejo z njimi najbolj svojo družino.

BIRMANKE!

BIRMANCI!

Recite Vašim materam, da edino pri konfekcijski tvrdki

JUST VUGA & COMP.

Corso Verdi 38 - GORICA - Corso Verdi 38

dobè vse potrebno za to priliko

Na binkoštni pondeljek vsi v Vrtovin na narodno slavnost!

Vprašanja.

Istih 15 invalidov, ki so bili dne 8. oktobra l. 1921. na zdravniški preiskavi v Gorici, v svrhu penzije, so uljudno naproseni sporočiti podpisane, ali so že kaj dobili, oziroma kdaj bodo, in če je treba še kakšnih prošelj-dokumentov in kam se je obrniti. Stroški se povrnejo. Metod Tušar, Straža, p. Cerkno.

PRODA SE HARMONIJI, tvrdke »Lenarčič« v še razmeroma dobrem stanju, po ugodni ceni. Prašati e pri:

Andreju Lapanja št. 51.
Jageršče n. Cerkno.

Županstvo Črniče.

Razpisana je služba občinskega tajnika. Zahteva se zmožnost slov. in italijanskega jezika. Plača po dogovoru. Poudbe se sprjemajo do 10. junija t. l.

Župan:
Lipovž Alojz.

SOROJAKI!

O vsaki svečani priliki, ko rabite slike, poslužujte se odlikovanega fotografiskega podjetja Antona Jerkiča v Gorici, Vrtna ulica, (Corso Verdi št. 36.)

OKRAJINA BOLNIŠKA BLAGAJNA v Ajdovščini

naznanja, da se bo vršil 30 redni občni zbor dne 5. junija t. l. t. j. na binkoštni pondeljek ob 9h dopoldne v blagajniških prostorih v Ajdovščini s sledečim dnevnim redom: 1.) Sklepanje o letnem poročalstvu za leto 1921. 2.) Odobritev računskega zaključka za leto 1921. 3.) Volitev nadziralnega odbora. 4.) Volitev razsodišča. 5.) Morebitni predlogi in nasveti. Za okrajno bolniško blagajno v Ajdovščini

Načelnik: Franc Besednjak.

NA PRODAJ je močan konjski voz z dvojno uprego. Cena po dogovoru. Pe-Franc Pajntar št. 8. Podbrdo ob Bači.

NA PRODAJ je več novih harmonik tvrdke »Lubas« po dogovorjeni ceni. Franc Pajntar št. 8. Podbrdo ob Bači.

Naznanjem slav. občinstvu, da sem otvoril gostilno na postaji v Batujah. Točim najboljša vina ter vedno sveže pivo. Na razpolago imam tudi prenočišča. Priporočam se za obilen obisk

Anton Živic.

NAZNANILO.

Podpisani naznanja slav. občinstvu, da se je preselil s svojo krojačnico iz Travnika na Piazza Nicolo Tomaseo št. 26 (Piazzute) ter se obenem priporoča

Ivan Kumar, krojaški mojster.

Slovensko odlikovano podjetje
: SKASA KONRAD IN SIN :

S. Ulrich Gröden Tirol
— Venezia Trentina —

se priporoča za izdelovanje kipov, svetih razpel, altarijev itd. Rustrovani ceniki na zahtevo - zastoj in poštnine prosto -

J. Lenassi, Solkan.

Moka, sir, oves, otrobi, kava
sladkor, špeh, olje, petrolej itd

Neveste pozor!

Na domačo
tvrdko

Andrej Maurič

GORICA ul. Carducci št. 11 (prej GOSPOSKA ul.)

Velika zaloga manufakturnega blaga, volne, žime, bombaža, zmeti. —

Ravno došla velika množina moškega in ženskega

sukna, in raznovrstnega perila, kakor tudi svile.

Postrežba točna in solidna!

Lastnica dobroznane gostilne pri »Konjičku« (al »Cavallino«) v Gorici, ul. Cipressi 2. naznanja slav. občinstvu, da ima zopet na razpolago hlev (štafo) za živino kot pred vojno.

BIRMA.

Kolači za birmance,

okinčani s pečenim sladkorjem najfinejše vrste; bomboni, sladčice, čoklata itd.

sladčičarna AVUGUST KOSMA

Gorica, na Travniku 10, tik škofije

ZALOGA DVOKOLES IN ŠIVALNIH STROJEV. — Lastna mehanična delavnica za popravo dvokoles, pušk, šivalnih strojev vsakevrste n. t. d. Priporoča se

Leonardo Olivo

Via Mazzini 6 (prej V. Municipio).

SREBRNE KRONE, GOLDINARJE plačuje po najvišjih dnevnih cenah, ter kupuje staro zlato. Savorgnani zlatar, Nunska ul. 9.

Dr. A. Grusovin

specialist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože. — Perfekcioniran na dunajski kliniki.

Sprejema od 9—11 in od 3—7 ure.

Gorica (Piazza grande) Travnik hiša Paternoli.

AMBULATORIJ

za spolne, sifilitične, kožne in otroške bolezni

D.ra G. & A. DE LEO

Specialista spopolnjena na pariški kliniki

Moderno zdravljenje sifilitične bolezni, zoženja in vnetja cevi in kapavca.

Preizkušnja krvi za ugotovitev sifilitičnih okuženj.

Sprejemata od 10 do 12 in od 14 do 17.

GORICA, Piazza Nicolò Tommaseo (Piazzutta) N. 8

Draščik Karol

pek in sladčičar Via Carducci 21 sprejema različna naročila za birmo, n. pr. šatulle, običajne reste kolačev, torte, šarteljne in vse v to stroko spadajoča dela. :: Priporoča se za mnoga naročila ::

IŠCEM učenca za trgovino z mešanim blagom na deželi. Naslov: Štefan Bavdaž, Podgrad (Istra.)

ANTON TERPIN in Comp.

nova zaloga

manufakturnega blaga

v Gorici, Via Rastello št. 10

se priporoča slav. občinstvu v mestu in na deželi za mnogobrojen obisk.

Cene brez konkurence.
Na drobno! Na debelo!

Mizarske izdelke

vsake vrste stare in nove se dobi po nižjih cenah v Raštelu št. 37.

Zadružna zveza

(prej Goriška zveza v Gorici)

vpisana zadruga z omejeno zavezo je osrednja organizacija vseh goriških zadrug.

Pisarna v Gorici

Corso Verdi št. 32, I. nadstropje.

Urađuje ob delavnikih od 8. do 12. predpolne in od 2. do 4. popoldne. Ob sobotah in dnevih pred prazniki je urad popoldne zaprt.

Knjigarna Kat. Tisk. Društva Gorica, Via Carducci 2.

NA DEBELO!

Šoski zvezki
(Spisovnice lepopisnice)

Risanke,
Risemski papir
(v veliki izberi)

Papir uradni, trgovski ovojni itd.

Cigaetni papi
Excelsior, Abadie, Oleschan Union
za večje množine poseben popust.

Cene konkurenčne

Knjigarna Katol. Tisk. Društva Gorica, Montova hiša.

NA DROBNO!

Peresa, črnilo, svinčniki
v veliki izberi

Rožni vencii, nabožne slike

Tiskovine za cerkvena oskrbnitstva
in županstva

Tuš, barve, risarski papir, prozorni papir Lichtpanspapir

Trgovske (poslovne) knjige (glavne, pomožne blagajniške knjige itd.

BRUNO SAUNIG - GORICA

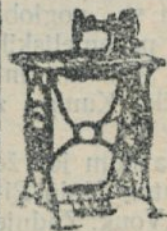
Via Carducci 3 — Telefon št. 162 — Via Carducci 3

Na debelo!

Usnje
Cevljarske in sedlarske
potrebščine
vrvi
Tržaški biči, bičevniki
Pasovi
Glavno zastopstvo Cavalier-Crema.

Sveče
Kadila
Vosek
Nakupuje čebelni vosek po
dnevnih cenah.

Na drobno!

Josip Kerševani

mehanič in puškar

v Gorici, Stolni trg 9, desno.

Zaloga raznih šivalnih in kmetijskih strojev, dvokoles, pušk in samokresov, ter vse posameznih delov, spadajočih v mehanično in puškarsko stroko. Strokovni, brezplačen pouk v umetnem vezanju in kranju.

Lastna delavnica in popravilnica, Stolni trg 5,
Poniklanje in lakiranje v vsaki barvi.

Priporočam vsakemu Original Mundlos šivalne stroje, ker so najbolj zanesljivi, za te jamčim 15 let.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

Corso Verdi 32 (hiša Centr. Posojilnica)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Rymann, vsakovrstno blago za poročence, kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno! Cene zmerne!

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke

:: V GORICI, ::

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

**** Telefon št. 50. ****

Brzojavni naslov:
Ljubljanska banka.

Delniška glavnica

SHS kron

50 MILIJONOV.

CENTRALA:

LJUBLJANA.

Rezerva SHS

kron

45 MILIJONOV.

PODRUŽNICE: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje,
Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkvalitetnejše.

Uradne ure za občinstvo 8¹/₂—12 n od 3—5.

Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne urađuje